

Zelfredzame remigranten gezinnen

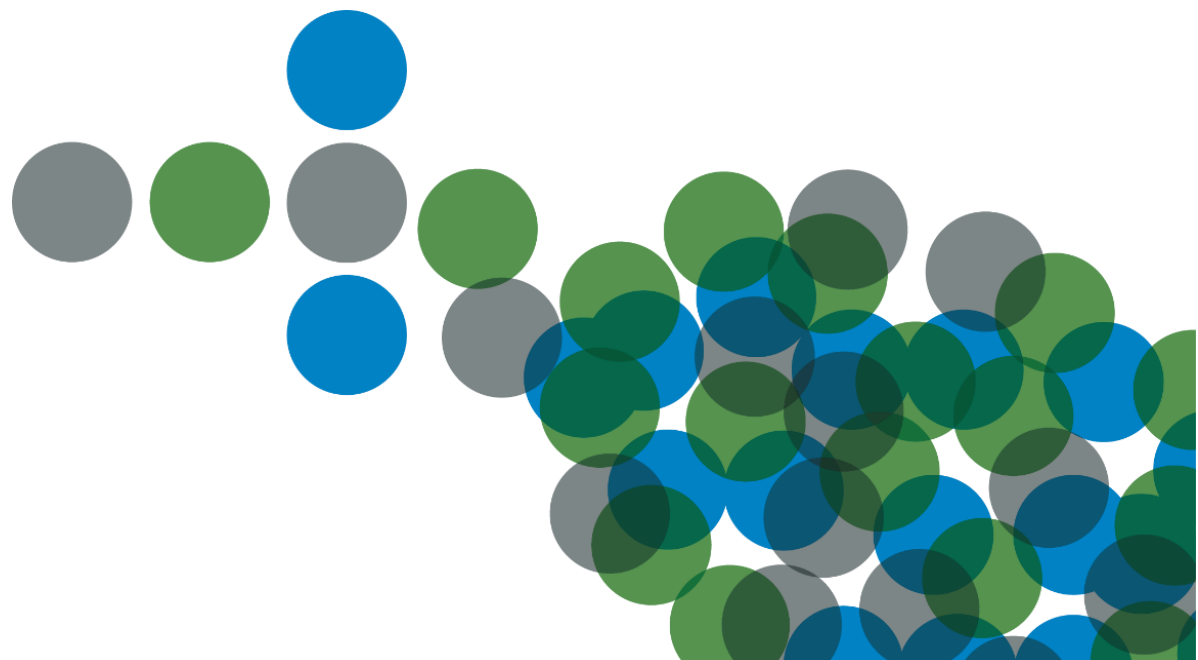
Oplossingsrichtingen voor zelfredzame remigranten gezinnen met minderjarige kinderen die dakloos zijn

Auteur(s) Dr. Patrick Jansen
Ellen Geuzebroek, MSc.
Frank Terpstra

Opdrachtgever Ministerie van VWS, ministerie van BZK en de VNG

Kenmerk FT/20/2110/zremgez

Publicatiedatum 8 december 2020

Inhoud

Samenvatting	3
1. Aanleiding en vraagstelling	7
2. Definitie en omvang doelgroep	9
2.1 Definitie en beschrijving van de doelgroep	9
2.2 Omvang van de doelgroep	10
3. Huidige situatie en verdieping problematiek	12
3.1 Ondersteuning remigranten gezinnen door gemeenten	12
3.2 (Financiële) druk op gemeenten door remigranten gezinnen	14
3.3 Problematiek vanuit gemeentelijk perspectief	14
4. Oplossingsrichtingen	16
4.1 Uitgangspunten oplossingsrichtingen	16
4.2 Diverse typen oplossingen	16
4.3 Consensus op fundamentele vraagstukken	17

4.4 Uitwerking oplossingen	18
4.4.1 Spreiding over Nederland, op basis van maatwerk	18
4.4.2 Spreiding over Nederland, met een centrale opvang	20
4.4.3 Innovatie in de woningmarkt	22
4.4.4 Investeren in een landelijk coördinatiepunt	23
4.4.5 Gemeenten financieel compenseren voor extra kosten	25
4.4.6 Meer inzet op preventie	26
4.4.7 Verruimen terugkeerregeling	30
5. Conclusie	32
Bijlage 1. Overzicht respondenten	34
Bijlage 2. Gespreksleidraad	35

Dit rapport is geoptimaliseerd voor lezen op een beeldscherm.
 Navigeer tussen de hoofdstukken met de cijfers in de kantlijn.
 Met de pijl daaronder komt u terug bij de inhoudsopgave.

Samenvatting

Aanleiding

Het ministerie van BZK, het ministerie van VWS en de VNG hebben als gezamenlijke opdrachtgever bureau HHM gevraagd om onderzoek te doen naar de oplossingsrichtingen voor zelfredzame remigranten gezinnen die dakloos zijn (of dreigen te worden) en dus een huisvestingsvraag hebben. Daarnaast is er in veel gevallen ook een financiële/bijstandsvraag. Om te voorkomen dat minderjarige kinderen op straat komen te staan, geven gemeenten aan gezien de schrijnendheid van de situatie zich soms genoodzaakt te voelen om remigranten gezinnen op te vangen of te huisvesten. Dit terwijl het geen formele taak is ten laste van de Wmo en er een gebrek is aan betaalbare huisvestingsmogelijkheden. De vraag naar ondersteuning door remigranten gezinnen met kinderen die zich ondanks hun zelfredzaamheid in schrijnende situaties van dakloosheid bevinden, concentreert zich in enkele gemeenten.

1

Onderzoeksvragen

Bovenstaande leidt tot de volgende onderzoeksvragen:

- Aan de hand van welke omschrijving kan de doelgroep zelfredzame remigranten gezinnen met de Nederlandse nationaliteit met minderjarige kinderen helder worden gedefinieerd en afgebakend?
- Met welke kwalitatieve gegevens kunnen de kwantitatieve cijfers over gemeenten die hebben aangegeven dat deze problematiek speelt, worden gevalideerd en verrijkt?
- Wat is de reden waarom gemeenten deze zelfredzame remigranten gezinnen als probleem ervaren, welke ondersteuning bieden

2

3

4

5

gemeenten aan deze gezinnen en welke kosten zijn hiermee gemoeid?

- Welke oplossingsrichtingen zien de betrokkenen?
- Wat zijn uitgangspunten waaraan oplossingen moeten voldoen en in welke mate voldoen de verschillende oplossingsrichtingen aan deze uitgangspunten?
- Welke rollen hebben de verschillende partijen bij de oplossingsrichtingen?
- Op welke wijze en in welke mate zijn de oplossingsrichtingen uitvoerbaar en haalbaar?

Aanpak

Om te komen tot beantwoording van deze onderzoeksvragen, hebben we een aantal stappen doorlopen. Allereerst hebben we de definitie van de doelgroep en uitgangspunten vastgesteld, aan de hand van deskresearch en gesprekken met de individuele opdrachtgevers. Vervolgens hebben we met een getoetste gespreksleidraad interviews afgenomen bij negen gemeenten. De informatie verzameld tijdens deze interviews hebben we verwerkt tot een conceptrapportage met oplossingsrichtingen. Dit hebben we teruggekoppeld aan de partijen om deze verder te verdiepen en te concretiseren. Tot slot, hebben we deze verzamelde reacties verwerkt om tot een eindrapportage te komen.

Problematiek

De gemeenten die we hebben gesproken lopen tegen het probleem aan dat zelfredzame remigranten zich melden en aanspraak willen maken op een woning. Er is op dit moment echter een woningtekort, waardoor de remigranten niet eenvoudig een woning kunnen krijgen als zij hun terugkeer uit het buitenland niet goed hebben voorbereid. Omdat

gemeenten niet willen dat gezinnen op straat staan, gaan gemeenten op zoek naar tijdelijke opvangplekken in het geval de gemeente ziet dat de situatie schrijnend is. Deze situaties vragen om maatwerk, waardoor begeleiding en ondersteuning bij het vinden van een woonruimte veel energie van de gemeente vraagt. Doordat gemeenten ieder op een eigen manier omgaat met zelfredzame remigranten gezinnen is er sprake van diversiteit en ondoelmatigheid. De problematiek speelt met name binnen een aantal gemeenten, in het Europese gedeelte van Nederland. In dit onderzoek is daarom met name gezocht naar oplossingen binnen het Europese gedeelte van Nederland.

Fundamentele vragen

Tijdens dit onderzoek en vanuit voorgaande onderzoeken kunnen we concluderen dat met betrekking tot een aantal fundamentele vraagstukken geen consensus is. Voordat een oplossingsrichting geïmplementeerd kan worden, is het van belang dat als eerste de vraag beantwoord wordt: heeft de staat/overheid (centraal of decentraal) de verantwoordelijkheid voor deze groep of wil die de verantwoordelijkheid nemen. In dit kader dient vanuit de politiek een antwoord te worden gegeven op de volgende fundamentele vragen:

- Kan er sprake zijn van zelfredzaamheid wanneer een gezin met minderjarige kinderen op straat leeft?
- Dienen gezinnen die op straat slapen ondersteund te worden door de staat, bijvoorbeeld op grond van het VN Kinderrechtenverdrag?
- Bij wie ligt de verantwoordelijkheid om in opvang en huisvesting te voorzien?

De verantwoordelijke partij kan vervolgens in gezamenlijkheid met andere partijen de gewenste oplossingen realiseren.

Oplossingsrichtingen

Tijdens het onderzoek hebben we diverse oplossingsrichtingen opgehaald. Per oplossingsrichting hebben we de volgende zaken in beeld gebracht:

- In welke mate is sprake van aanzuigende werking?
- In welke mate is sprake van ongelijke behandeling?
- Is er sprake van een gezamenlijke opgave?
- Sluit de oplossing aan bij de omvang van de doelgroep?

De volgende oplossingsrichtingen hebben we in kaart gebracht:

- Spreiding over Nederland, op basis van maatwerk.
- Spreiding over Nederland, met een centrale opvang.
- Innovatie op de woningmarkt.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat de laatste oplossingsrichting, innovatie in de woningmarkt, betrekking heeft op een breder probleem in Nederland. Er is een huidig woningtekort van 331.000 woningen. Dit tekort is niet op korte termijn met innovatie op te lossen. Innovatie van de woningmarkt is daarom met name een oplossingsrichting op de lange termijn, waar ook al middels verschillende initiatieven op wordt ingezet.

Naast de oplossingsrichtingen, hebben we ook activiteiten in beeld gebracht die zorgen voor ondersteuning van gemeenten en zorgen voor een vermindering van de instroom. Hieronder vallen de volgende activiteiten:

- Het instellen van een landelijk coördinatiepunt.
- Gemeenten financieel compenseren voor extra kosten.
- Meer inzet op preventie.
- Verruimen van de terugkeerregeling.

1

2

3

4

5

We merken hierbij op dat indien we spreken over gemeenten in Nederland, we hiermee doelen op de Europese gemeenten in Nederland.

Conclusie

Onze conclusie is dat de volgende oplossingen mogelijk zijn:

- Als wordt besloten dat gezinnen, waar sprake is van een schrijnende situatie, in principe niet zelfredzaam zijn en onder de Wmo vallen, dient binnen de Wmo een oplossing te worden gevonden voor deze gezinnen. Dit betekent dat niet alle (re)migrantengezinnen met de Nederlandse nationaliteit die terugkeren onder de Wmo vallen, het gaat hierbij telkens om maatwerk/ beoordeling van de individuele omstandigheden van het gezin dat het betreft. De consequentie hiervan is dat de niet zelfredzame gezinnen opgevangen moeten worden in de maatschappelijke opvang, waar de plekken schaars zijn en de doorstroming naar reguliere huisvesting gering is. Dit zorgt dus voor veel druk op de maatschappelijke opvang. Het principieel plaatsen van deze hele doelgroep onder de Wmo gaat in tegen rechterlijke uitspraken, waarin de rechter in sommige gevallen oordeelt dat de doelgroep met kinderen zelfredzaam is.
- Als wordt besloten dat het gezin zelfredzaam is en daardoor niet onder de Wmo valt, maar dat de staat wel een verantwoordelijkheid heeft voor deze groep, is spreiding van de gezinnen onder gemeenten de beste oplossingsrichting. In dit geval kan de opvang van de groep een verantwoordelijkheid zijn van het Rijk of de gemeenten. Dit vraagt om het scheppen van een juridisch kader.
- Als wordt besloten dat het gezin zelfredzaam is, niet onder de Wmo valt en de staat niet verantwoordelijk is voor deze groep, moet het gezin zelf zorgen voor een oplossing. Dit betekent dat de gemeenten de huidige ondersteuning voor deze gezinnen niet meer

uitvoeren. Het risico is dat in dit geval gezinnen met kinderen op straat komen te staan.

Los van de vraag of de doelgroep onder de Wmo valt, is onze conclusie dat de beste oplossingsrichting (voor alle doelgroepen) is 'spreiding over Nederland' op basis van maatwerk. De ondersteuningsactiviteiten 'landelijk coördinatiepunt' en 'financiële compensatie' kunnen hierbij aanvullend worden ingezet. Er is sprake van ongelijke behandeling, maar dit is te verantwoorden (de gezinnen zijn kwetsbaar en het is onwenselijk dat kinderen op straat slapen) als goed wordt afgebakend onder welke omstandigheden gezinnen hiervoor in aanmerking komen.

Welke oplossingsrichting ook wordt gekozen, in alle gevallen is het belangrijk om (nog meer) in te zetten op preventie. Zowel landelijk maar ook lokaal. Ook het inzetten op terugkeer, in het begin maar ook later in het proces, blijft in alle gevallen van belang. Hierbij is het van belang een eenduidige aanpak te hanteren, waarbij zowel een rol op landelijk als regionaal niveau is weggelegd.

Op de volgende pagina hebben we de essentie van het probleem en de oplossingsrichtingen weergegeven.

1

2

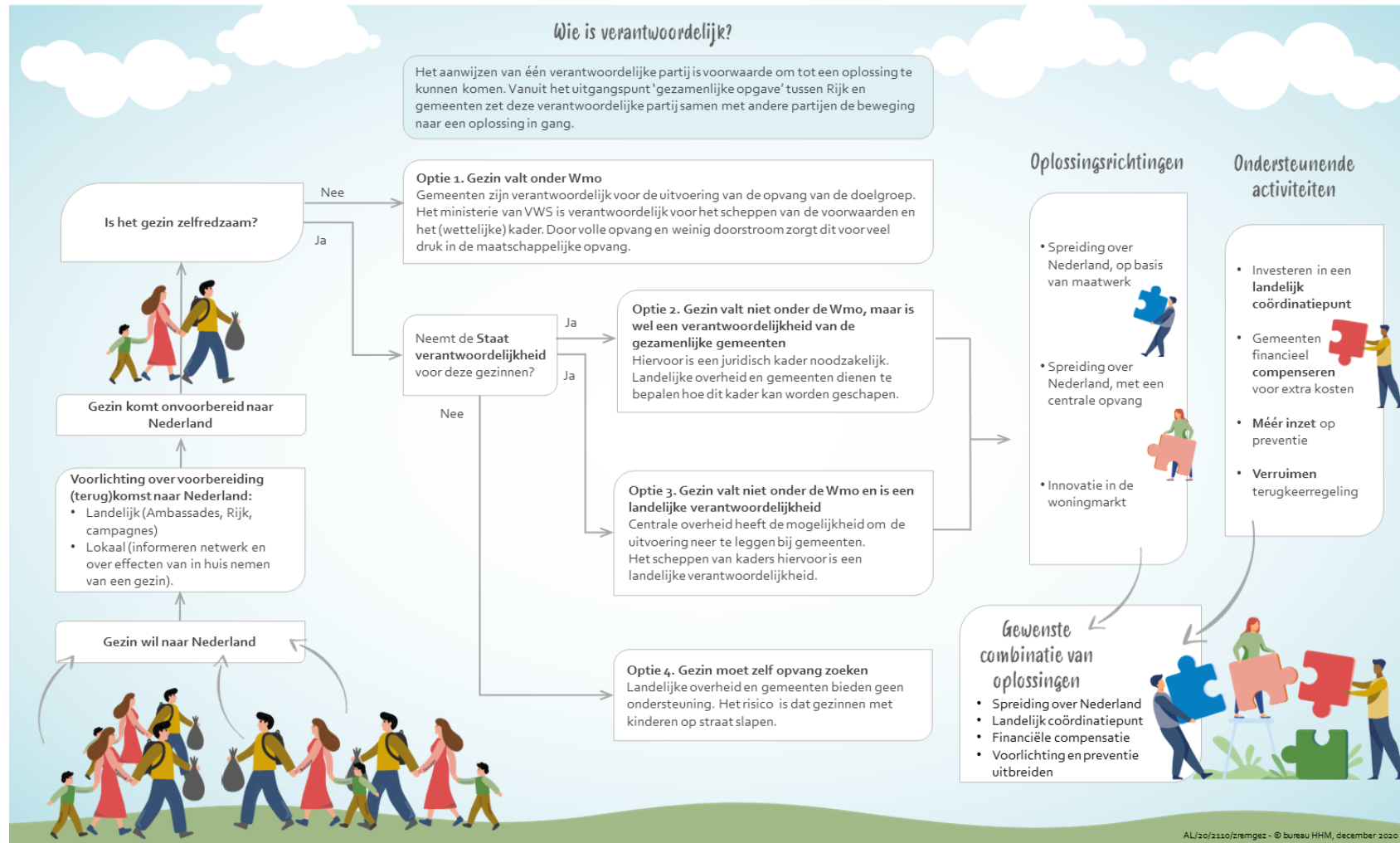
3

4

5

Oplossingsrichtingen voor zelfredzame remigranten gezinnen met minderjarige kinderen die dakloos zijn

1. Aanleiding en vraagstelling

In dit hoofdstuk beschrijven we de aanleiding van dit onderzoek en vervolgens de onderzoeksvragen

Het ministerie van VWS, het ministerie van BZK en de VNG (opdrachtgevers) hebben gezamenlijk bureau HHM gevraagd om onderzoek te doen naar de oplossingsrichtingen voor zelfredzame remigranten gezinnen met een huisvestingsvraag (waar vaak ook een inkomensvraag speelt). Opdrachtgevers geven aan dat gemeenten een toenemende ongelijke verdeling van remigranten over het land signaleren. Daarbij worden (grotere) gemeenten die al een hoge druk op de sociale woningmarkt kennen en gemeenten waar vergelijkbare remigrantengroepen al wonen, extra belast. Om te voorkomen dat minderjarige kinderen op straat komen te staan, geven de opdrachtgevers aan dat gemeenten zich op basis van eigen beleid vaak genoodzaakt voelen om remigranten gezinnen op te vangen of te huisvesten. Er zijn ook gemeenten die deze gezinnen niet opvangen en hierin gesterkt worden door rechterlijke uitspraken. Consequentie is dan wel dat dit zorgt voor negatieve aandacht vanuit de media en belangenorganisaties. De gemeenten die de gezinnen opvangen, doen dit terwijl er een gebrek is aan betaalbare huisvestingsmogelijkheden en een plek in de maatschappelijke opvang – die soms als alternatief wordt ingezet – niet de juiste plek is voor deze gezinnen. Bovendien geldt ook voor de maatschappelijke opvang dat de capaciteit schaars is (zeker voor de opvang van gezinnen met kinderen).

1

2

3

4

5

Gezien de soms schrijnende situaties van dakloosheid van deze gezinnen en de gevolgen wanneer de gemeenten toch tot huisvesting of opvang overgaan (beroep op schaarse sociale huurwoningen en kosten voor opvang), hebben de opdrachtgevers vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid bureau HHM gevraagd om onderzoek uit te voeren.

De ministeries van VWS en BZK en de VNG hebben bureau HHM gevraagd om de mogelijke oplossingsrichtingen voor bovenstaand vraagstuk nader uit te werken in verschillende oplossingsrichtingen en de rol van de betrokken partijen, zoals gemeenten, BZK, VWS, BuZa en mogelijk SZW. De oplossingsrichtingen hebben betrekking op de zelfredzame remigranten gezinnen met de Nederlandse nationaliteit met minderjarige kinderen, die ondanks preventie en inzet op terugkeer toch in (het Europese gedeelte van) Nederland verblijven. De ministeries van VWS en BZK en de VNG zijn hierin gezamenlijk opdrachtgever en vormden de begeleidingsgroep in dit traject.

Onderzoeksvragen

Bovenstaande leidt tot de volgende onderzoeksvragen:

- Aan de hand van welke omschrijving kan de doelgroep zelfredzame remigranten gezinnen met de Nederlandse nationaliteit met minderjarige kinderen helder worden gedefinieerd en afgebakend?
- Met welke kwalitatieve gegevens kunnen de kwantitatieve cijfers over gemeenten die hebben aangegeven dat deze problematiek speelt, worden gevalideerd en verrijkt?
- Wat is de reden waarom gemeenten deze zelfredzame remigranten gezinnen als probleem ervaren. Welke ondersteuning bieden gemeenten aan deze gezinnen en welke kosten zijn hiermee gemoeid?

- Welke oplossingsrichtingen zien de betrokkenen?
- Wat zijn uitgangspunten waaraan oplossingen moeten voldoen en in welke mate voldoen de verschillende oplossingsrichtingen aan deze uitgangspunten?
- Welke rollen hebben de verschillende partijen bij de oplossingsrichtingen?
- Op welke wijze en in welke mate zijn de oplossingsrichtingen uitvoerbaar en haalbaar?

Aanpak

Om te komen tot beantwoording van deze onderzoeksvragen, hebben we een aantal stappen doorlopen. Allereerst hebben we de definitie van de doelgroep en uitgangspunten vastgesteld, aan de hand van gesprekken met de individuele opdrachtgevers en door middel van deskresearch. Met als doel om te komen tot een duidelijke omschrijving van de doelgroep waar dit onderzoek betrekking op heeft. Op basis van deze informatie hebben we een gespreksleidraad opgesteld, die door de opdrachtgevers is getoetst. Bij de stappen die we hebben ondernomen, hebben we ons gericht op het Europese gedeelte van Nederland.

1

Vervolgens hebben we in afstemming met de VNG negen gemeenten benaderd voor deelname aan een interview van 45 tot 60 minuten. Al deze gemeenten waren bereid om op korte termijn deel te nemen aan het interview. Bijlage 1 bevat een overzicht van alle respondenten en bijlage 2 de gespreksleidraad. De informatie uit deze interviews hebben we verwerkt en in een conceptrapportages opgeschreven. Hierbij hebben de onderzoekers beoordeeld in welke mate de oplossingsrichtingen voldoen aan de uitgangspunten. Vervolgens hebben we de conceptrapportage verstuurd naar de opdrachtgevers en geïnterviewde gemeenten. We hebben deze partijen per mail gevraagd

2

3

4

5

feedback te geven op het stuk, om de oplossingsrichtingen verder te verdiepen en te concretiseren. Daarbij hebben we per oplossingsrichting gevraagd naar de rolverdeling, haalbaarheid en uitvoerbaarheid. Deze verzamelde reacties hebben we verwerkt tot een eindrapport.

Leeswijzer

In dit rapport leest u de resultaten van het verdiepende onderzoek naar de mogelijke oplossingsrichtingen voor de problematiek voor zelfredzame remigranten gezinnen met minderjarige kinderen met een huisvestingsvraag. Hoofdstuk 2 beschrijft de vastgestelde definitie en uitgangspunten waar dit onderzoek betrekking op heeft. Hoofdstuk 3 geeft zicht op de huidige situatie, de (financiële) druk voor de gemeenten en beschrijft de huidige problematiek. In hoofdstuk 4 beschrijven we per oplossingsrichting de mate waarin het voldoet aan de uitgangspunten, de rollen en de haalbaarheid en uitvoerbaarheid. Tot slot beschrijven we in hoofdstuk 5 de conclusies van dit onderzoek.

2. Definitie en omvang doelgroep

In dit hoofdstuk gaan we in op de eerste twee onderzoeksvragen. De eerste onderzoeksvraag luidt: aan de hand van welke omschrijving kan de doelgroep zelfredzame remigranten gezinnen met de Nederlandse nationaliteit met minderjarige kinderen helder worden gedefinieerd en afgebakend? De tweede onderzoeksvraag is: Met welke kwalitatieve gegevens kunnen de kwantitatieve cijfers over gemeenten die hebben aangegeven dat deze problematiek speelt, worden gevalideerd en verrijkt?

2.1 Definitie en beschrijving van de doelgroep

Op basis van de gesprekken met het ministerie van BZK, het ministerie van VWS en de VNG zijn we tot de volgende heldere en afgebakende definitie van de doelgroep.

Het gaat in het onderzoek enkel om remigranten gezinnen met de Nederlandse nationaliteit of remigranten gezinnen waar de kinderen de Nederlandse nationaliteit hebben en de ouder op basis van het Chavez arrest het recht heeft om in Nederland te verblijven. De gezinnen moeten aan alle volgende voorwaarden voldoen:

- Zij willen zich vanuit het buitenland (of vanuit Aruba, Curaçao, Sint-Maarten of Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden) in Nederland vestigen;
- Ze komen op eigen initiatief en onvoorbereid naar Nederland;
- Op basis van de NL-nationaliteit of op basis van het Chavez arrest hebben de gezinnen het recht om zich te vestigen in Nederland;
- Er is sprake van één of meerdere minderjarige kinderen;

- Zij hebben geen status van evacu e of vluchteling;
- Er is door de gemeente vastgesteld dat ze zelfredzaam zijn en dus juridisch geen aanspraak hebben op voorzieningen in het kader van de Wmo of MO;
- Het betreft gezinnen die in het land van oorsprong een zelfstandig leven leidden. In Nederland lukt dat niet vanwege het ontbreken van huisvesting en de slechte voorbereiding. De gezinnen hebben geen sociaal netwerk waar ze gebruik van kunnen maken en zijn daardoor feitelijk dakloos. Er is hierdoor sprake van een schrijnende situatie (kinderen op straat).

Met betrekking tot 'zelfredzaamheid':

- Bij deze gezinnen is zelfredzaamheid vastgesteld door de gemeente zoals bedoeld in Wmo 2015, art. 1.1.1: *'zelfredzaamheid: in staat zijn tot het uitvoeren van de noodzakelijke algemene dagelijkse levensverrichtingen en het voeren van een gestructureerd huishouden.'* Gemeenten bepalen wie recht heeft op ondersteuning als sprake is van geen of beperkte zelfredzaamheid. Het gaat dan bijvoorbeeld om huishoudelijke hulp, dagbesteding, een aangepaste woning, een beschermde woonomgeving of maatschappelijke opvang.

Deze definitie vormde de basis van de gesprekken die wij hebben gevoerd met gemeenten. Tijdens de gesprekken is gebleken dat we binnen de doelgroep vier deelgroepen kunnen onderscheiden. We geven een korte beschrijving van deze verschillende groepen, omdat een aantal oplossingsrichtingen die we in hoofdstuk 4 beschrijven gericht zijn op een specifieke doelgroep.

1

2

3

4

5

Terugkerende Ex-statushouders

Een deel van de remigranten gezinnen zijn ex-statushouders. Zij hebben de asielprocedure doorlopen en vervolgens een verblijfsvergunning gekregen voor vijf jaar. Elke gemeente in Nederland is verplicht halfjaarlijks een aantal statushouders te huisvesten. De gezinnen die onderdeel uitmaken van de doelgroep zelfredzame remigranten is, nadat zij de asielprocedure hebben doorlopen en de Nederlandse nationaliteit hebben gekregen, vertrokken naar het land van herkomst of een ander EU-land, bijvoorbeeld Groot-Brittannië.

Inwoners van Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden

Inwoners van Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden (Aruba, Curaçao, Sint-Maarten of Caribisch Nederland) die zich hier willen vestigen, zijn strikt genomen geen remigranten, omdat zij niet naar het buitenland zijn verhuisd en weer zijn terugkomen naar Nederland. Echter is deze doelgroep wel meegenomen in dit onderzoek, omdat zij in (Europees) Nederland geen woning hebben. Zij vallen onder de doelgroep wanneer ze dakloos zijn, als zelfredzaam zijn aangemerkt en met kleine kinderen op straat verblijven. Ze hebben daarom met dezelfde problematiek te maken als zelfredzame remigranten gezinnen.

Gezinnen die hier verblijven op basis van het Chavez Arrest

Dit betreft gezinnen die naar Nederland komen, waarbij één of meerdere kinderen van het gezin de Nederlands nationaliteit hebben, maar niet beide ouders een Nederlandse nationaliteit hebben. Op basis van het Chavez arrest¹ heeft ook de ouder die niet de Nederlandse nationaliteit heeft recht te verblijven in Nederland. Er moet wel sprake

¹ Kenmerk: C-133/15 – Chavez-Vilchez and Others, [Curia.europa.eu](https://curia.europa.eu)

² Herstel begint thuis, [Raad voor Volksgezondheid en Samenleving](#), 22-04-20

³ De cijfers zijn als onderdeel van een ander onderzoek uitgevraagd

zijn van een afhankelijkheid van het kind van deze ouder. In veel gevallen hebben zowel de ouder zonder Nederlandse nationaliteit als het kind met de Nederlandse nationaliteit niet eerder in Nederland gewoond. Daarom is ook hier strikt genomen geen sprake van remigratie. Deze groep is alleen onderdeel van de groep zelfredzame remigranten gezinnen als hun verblijf in Nederland als rechtmatig is beoordeeld, er sprake is van zelfredzaamheid en ze feitelijk dakloos zijn.

Overige gezinnen die terugkeren uit het buitenland

Dit betreft gezinnen die naar het buitenland zijn vertrokken en terugkeren naar Nederland. In dit geval is sprake van remigratie. De laatste 15 jaar emigreren jaarlijks gemiddeld 40.000 Nederlanders. Ongeveer de helft hiervan keert binnen twee jaar terug naar Nederland². Voor deze gezinnen is het in sommige gevallen moeilijk om zelf te voorzien in huisvesting. Met name als de gezinnen een huis zoeken in de lagere segmenten van de woningmarkt.

2.2 Omvang van de doelgroep

Tijdens het onderzoek hebben we voor de negen geselecteerde gemeenten in beeld gebracht hoeveel remigranten gezinnen binnen de gemeente onder de definitie van het onderzoek vallen. We hebben hierbij specifieke aandacht besteed aan de vraag of de aantallen remigranten gezinnen die de gemeenten aangaven, voldeden aan de beschrijving van de doelgroep die in de eerste fase van dit onderzoek is vastgesteld. De gemeenten bevestigen dat de cijfers, die in een eerdere uitvraag aan KPMG³ zijn aangeleverd, inderdaad vallen onder deze

1

2

3

4

5

Gemeente	Aantal	Periode	Op basis van
Groningen	125	2019 en 2020 Q1	Professionele inschatting van betrokkenen (MO en wijkteams)
Amsterdam	69	2019 en 2020 Q1	Bijgehouden in systeem
Den Haag	25	Een gemiddelde op elk meetmoment	Schattingen o.b.v. meldingen daklozenloket, geen valide jaarcijfer.
Utrecht	21	2019 t/m mei 2020	Bijgehouden in systeem
Leiden	40	Juli 2018 t/m sep 2019	Bijgehouden in systeem
Rotterdam	100 -130	Per jaar	Een ruwe inschatting, een bandbreedte. Aantal daarna is stabiel gebleven
Tilburg	10-tallen	Per jaar	Schattingen o.b.v. meldingen MO, wijkteams en gemeenschap
Haarlem en Haarlemmermeer	21	Jaar	Bijgehouden in systeem. Met opmerking dat gezin wellicht zelfredzaam is volgens Wmo, maar verder kwetsbaar

Tabel 1: Aantal zelfredzame remigranten gezinnen met minderjarige kinderen per gemeente

doelgroep. In tabel 1 zijn de aantallen die door negen gemeenten werden aangegeven weergegeven. Door de grote verschillen tussen de gemeenten, kunnen de aantallen van deze negen gemeenten niet zondermeer worden geëxtrapoleerd naar alle andere gemeenten in Nederland.

Bij het in kaart brengen van de doelgroep werd tijdens de gesprekken aangegeven dat het lastig is de precieze aantallen aan te geven. Omdat de gezinnen vaak in een korte periode wel en niet onder de doelgroep vallen. Wanneer het gezin bijvoorbeeld tijdelijk in een eigen netwerk wordt opgevangen, valt het gezin niet onder de doelgroep. Op het moment dat het gezin niet langer meer bij het netwerk kan verblijven, valt het gezin wel onder de doelgroep. Deze beweging wordt door

gemeenten herkend. Ook komt het voor dat een gezin in de basis zelfredzaam is, maar doordat het gezin geen huisvesting heeft, dit gezin afglijdt en niet meer zelfredzaam is. Wanneer het gezin niet zelfredzaam is, valt het gezin niet onder de doelgroep. Dan heeft het

gezin juridisch recht op voorzieningen ten laste van de Wmo. De laatste voetnoot bij deze cijfers is dat niet voor ieder gezin zoals die hierboven is weergegeven uiteindelijk door de gemeente een opvang of huisvesting is geregeld. Zij vielen (tijdelijk) onder de doelgroep, omdat ze een huisvestingprobleem hadden, maar het is hen toch gelukt met hulp van de gemeente of op een andere wijze huisvesting te krijgen.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

3. Huidige situatie en verdieping problematiek

In dit hoofdstuk gaan we in op de problematiek waar gemeenten mee te maken hebben rondom de doelgroep zelfredzame remigranten gezinnen. Allereerst beschrijven we de huidige situatie en de druk voor de gemeenten die hiermee gemoeid gaat. Vervolgens gaan we dieper in op wat de gemeenten als probleem ervaren. Hiermee beantwoorden we de onderzoeksvragen:

- Welke ondersteuning bieden gemeenten aan deze gezinnen?
- Welke kosten zijn hiermee gemoeid?
- Wat is de reden waarom gemeenten deze zelfredzame remigranten gezinnen als probleem ervaren?

3.1 Ondersteuning remigranten gezinnen door gemeenten

Het betreft remigranten gezinnen die naar Nederland komen, zonder dat zij zelf hebben voorzien in eigen levensonderhoud in Nederland (huisvesting en inkomen). De gemeenten krijgen te maken met deze gezinnen op het moment dat ze zich melden bij de gemeente. Dit kan op verschillende plekken zijn, zoals bij het daklozenloket of bij het sociale wijkteam. Op het moment dat de gezinnen zich melden, heeft het gezin geen woning en is dus dakloos. Hierbij zijn twee situaties te onderscheiden:

- Het gezin dat zich meldt komt rechtstreeks vanuit het buitenland.
- Het gezin dat zich meldt is op een eerder moment uit het buitenland naar Nederland gekomen, maar heeft tijdelijk bij iemand binnen het eigen netwerk gewoond. Echter heeft de persoon (of het

gezin) waar het remigranten gezin verbleef, besloten dat het gezin daar niet langer kan/mag blijven wonen.

- Het gezin dat zich meldt heeft onderdak, maar dit onderdak is tijdelijk. Het gezin woont bijvoorbeeld tijdelijk bij familie, maar de familie heeft aangegeven dat dit binnenkort zal stoppen.

In deze gevallen is sprake van (dreigende) acute dakloosheid, waarbij minderjarige kinderen zijn betrokken. Om deze acute dakloosheid op te lossen, volgt de gemeente twee sporen:

- Ten eerste gaat de gemeente samen met het gezin onderzoeken of het mogelijk is om binnen het eigen netwerk onderdak te regelen. Wanneer het de groep betreft die tijdelijk (heeft) gewoond bij iemand uit het netwerk, wordt gekeken waarom het gezin daar niet meer kan blijven wonen. Wanneer dit een financiële reden is, bijvoorbeeld wanneer sprake is van een kostendelersnorm, kan de gemeente helpen een oplossing hiervoor te vinden. Voorbeelden van oplossingen zijn het tijdelijk uitsluiten van de kostendelersnorm en de mogelijkheid om tijdelijk bijzondere bijstand te verlenen.
- Als dit geen oplossing is, gaan gemeenten vaak over tot het opvangen van dit gezin in een tijdelijke huisvesting. Hiermee voorkomt de gemeente dat minderjarige kinderen op straat terecht komen. Vaak is dit in een hotel, vakantiepark of binnen een Maatschappelijk Opvang (MO) voorziening.

Wanneer het acute probleem (tijdelijk) is opgelost, gaat de gemeente bepalen of het gezin zelfredzaam is. In afwachting van het zelfredzaamheidsonderzoek, dus voordat de zelfredzaamheid is vastgesteld, is de gemeente verantwoordelijk voor de opvang van het

1

2

3

4

5

gezin⁴. Wanneer de gemeente heeft vastgesteld dat een gezin zelfredzaam is, heeft het gezin geen recht op opvang vanuit de Wmo.

Het bepalen van zelfredzaamheid kent bij gemeenten een verschillende aanpak. In de ene gemeente is dit een langdurend intensief traject, terwijl dit in een andere gemeente wordt bepaald aan de hand van één gesprek. Tijdens dit traject wordt onder andere onderzocht hoe het gezin leefde in het buitenland (het land waar ze (voor terugkeer naar) Nederland woonden).

Als wordt geconcludeerd dat het gezin *niet* zelfredzaam is, dan heeft het gezin recht op opvang in een voorziening vanuit de Wmo. Wanneer wordt geconcludeerd dat het gezin *wél* zelfredzaam is, heeft het gezin geen juridisch aanspraak op gemeentelijke voorzieningen in het kader van de Wmo.

In het laatste geval ondersteunen gemeenten toch vaak de gezinnen met het vinden van een woonruimte, zodat minderjarige kinderen niet op straat belanden. In eerste instantie wordt aangestuurd op het zelf vinden van oplossingen door het gezin, door bijvoorbeeld (opnieuw) gebruik te maken van het netwerk. De ervaringen van gemeenten hierin zijn wisselend. Meerdere gemeenten geven aan dat wanneer ze zich hard opstellen, uiteindelijk vaak toch een oplossing wordt gevonden binnen het eigen netwerk. Ook wanneer het gezin in eerste instantie aangeeft geen netwerk te hebben waarop teruggevallen kan worden. Als er geen oplossing gevonden wordt in het netwerk, gaan gemeenten over op het ondersteunen van het gezin bij het vinden van huisvesting.

⁴ Kenmerk: ECLI:NL: RBMNE: 2019:3941, [Rechtspraak.nl](https://rechtspraak.nl)

⁵ Alphen handelt in strijd met kinderrechten door gezin geen opvang te bieden, [Ad.nl](https://ad.nl), 23-08-19

De gezinnen wonen dan in een tijdelijk onderkomen wat de gemeente heeft gefaciliteerd. Gemeenten ondersteunen op verschillende wijzen. Sommige gemeenten begeleiden de gezinnen intensief, door bijvoorbeeld samen met de gezinnen te zoeken naar een vaste woning. Andere gemeenten geven de gezinnen advies over hoe ze een woning kunnen vinden en verwachten dat de gezinnen zelf actief gaan zoeken. Wanneer naast een huisvestingsvraag ook een financiële- of inkomensvraag speelt, kunnen gemeenten via een aantal regelingen het gezin ondersteunen. Zo kan de gemeente ondersteunen bij het aanvragen van een uitkering, het zoeken naar werk of het toeleiden naar schuldhulpverlening.

De gemeenten ondersteunen de gezinnen in de doelgroep, terwijl het voor de gemeenten geen formele taak is om voor deze zelfredzame gezinnen huisvesting te organiseren vanuit de Wmo. De reden dat gemeenten deze gezinnen toch opvangen en ondersteunen bij het vinden van huisvesting, is omdat het minderjarige kinderen betreft en dus sprake is van een schrijnende situatie. Wanneer gemeenten niet over gaan tot het huisvesten van deze gezinnen, staan deze gezinnen op straat. Hierbij is vaak sprake van politieke druk. De lokale politiek wil geen kinderen op straat en wil voorkomen dat in de media een beeld ontstaat dat de gemeente 'kinderen in de kou laat staan'. Ook een partij als Defence for Children speelt hierbij een rol, zij proberen via de rechter onderdak af te dwingen voor het gezin⁵.

Deze situaties vragen om maatwerk, waardoor begeleiding en ondersteuning veel energie van de gemeente vraagt. Uit de interviews komt naar voren dat gemeenten ieder een eigen beleid hebben met

betrekking tot de ondersteuning aan zelfredzame remigranten gezinnen.

3.2 (Financiële) druk op gemeenten door remigranten gezinnen

Door de urgentie van de problematiek (omdat gemeenten geen kinderen op straat laten slapen) worden de aanvragen van remigranten gezinnen met voorrang opgepakt door de gemeenten. Dit betekent dat reguliere werkzaamheden van de personen die op deze dossiers werken, hiervoor wijken. De ondersteuning die gemeenten nu aan deze doelgroep leveren is niet eenvoudig in geld uit te drukken. Wel is het mogelijk in kaart te brengen door welke zaken de gemeenten extra kosten maken:

- De tijdsbesteding van werknemers van de gemeente die de gezinnen begeleiden. Bijna alle gemeenten geven aan dat het begeleiden van de gezinnen tijdsintensief is. Eén gemeente gaf concreet aan dat in de eerste 4-6 weken één medewerker fulltime werkt voor één remigranten gezin.
- Tijdsbesteding van het daklozenloket en wijkteams.
- Het bekostigen van de opvang (MO, vakantiepark of een hotel).
- De juridische trajecten die worden gestart door remigranten gezinnen die weigeren de tijdelijke opvang te verlaten nadat (op basis van zelfredzaamheid) is vastgesteld dat zij geen recht hebben op opvang.
- Juridische trajecten van gezinnen die willen afdwingen dat de gemeente huisvesting regelt voor het gezin. Druk vanuit lokale politiek en media om gezinnen met minderjarige kinderen niet op straat te laten belanden.

Buiten de tijd en kosten die gemeenten aan deze gezinnen besteden, brengt het ook een ethische last. Gemeenten benadrukken dat deze situaties schrijnend zijn, want als de gemeente niks doet, belanden minderjarigen op straat.

3.3 Problematiek vanuit gemeentelijk perspectief

Voor gemeenten bestaat onduidelijkheid over wat in de wet geregeld is om deze doelgroep te huisvesten. Gemeenten zijn vanuit de Wmo wettelijk niet verantwoordelijk om deze groep te huisvesten. Er zijn meerdere uitspraken van rechtbanken dat een gemeente geen opvang vanuit de Wmo moet verzorgen wanneer het een zelfredzaam gezin betreft.⁶ Echter heeft volgens het Kinderrechtenverdrag ieder kind recht op toegang tot adequate huisvesting. Hiervoor zijn ouders in eerste instantie verantwoordelijk. Als ouders de verplichting niet nakomen, moet volgens het Kinderrechtenverdrag⁷ de overheid (centraal of decentraal) zorgdragen dat ouders dit wel doen. Wanneer het ouders niet lukt, moet de overheid ingrijpen en ondersteunen. Nederland heeft het Kinderrechtenverdrag in 1995 geratificeerd, waardoor het juridisch bindend is. Het is de verantwoordelijkheid van zowel de centrale als decentrale overheid om de rechten van het kind te beschermen (waaronder het recht op toegang tot adequate huisvesting). In rechtszaken over dit onderwerp maakt de rechter een afweging of de verplichting voor het vinden van huisvesting bij de ouder ligt of dat de staat in dit geval moet ingrijpen en ondersteunen.

In eerdere gesprekken en (niet gepubliceerde) onderzoeken is gewezen op het feit dat de problemen voortkomt uit het feit dat remigranten

1
2
3
4
5

⁶ Rechtbank Rotterdam, 7 maart 2019 (ECLI: NL: RBRORT:2019:1752): Voorlopige voorziening afgewezen (geen opvang geboden) en Voorzieningenrechter Rotterdam, 4 december 2018 ECLI: NL: RBROT:2018:9906). Voorlopige voorziening afgewezen (geen opvang geboden)

⁷ Kinderrechten op straat, [Defence for Children](#), 2018

gezinnen zich niet kunnen inschrijven bij een gemeente. Op deze manier kunnen gezinnen geen uitkering aanvragen of een baan vinden. Het inschrijven bij een gemeente werd hier dan ook als oplossing gegeven. Gemeenten geven aan dat hier het probleem niet zit: op het moment dat een remigranten gezin zich meldt en zich in wil schrijven binnen de gemeente, dan is dit mogelijk. Ook het aanvragen van een uitkering is mogelijk, als het gezin voldoet aan de voorwaarden waar iedereen aan moet voldoen.

De reden waarom gemeenten remigranten gezinnen nu als probleem ervaren zit met name in het aanbod van betaalbare huurwoningen. Het probleem concentreert zich in enkele steden binnen Nederland. Het is voor gemeenten zeer lastig om huisvesting te regelen voor remigranten gezinnen. De remigranten gezinnen hebben geen recht op voorrang in de woningmarkt. Dit komt doordat de gezinnen niet voldoen aan de voorwaarden die (lokaal) zijn vastgesteld om in aanmerking te komen tot een urgentieverklaring. De schaarste op de woningmarkt, de schaarste binnen de MO en de beperkte doorstroom/uitstroom is klemmend. Gemeenten ervaren het als problematisch om alle kwetsbare gezinnen en personen in de gemeente een huisvesting te bieden. Gemeenten geven aan dat het aantal zelfredzame gezinnen de afgelopen jaren stabiel is gebleven of niet sterk is gestegen. Wel is het probleem groter geworden, met name doordat de krapte op de woningmarkt is toegenomen. Doordat de woningnood in Nederland groter wordt, wordt het probleem om deze gezinnen te huisvesten ook steeds groter. Het gebrek aan woningen speelt overigens nadrukkelijk niet alleen in de grote steden, maar Nederland-breed. Ook krimpgebieden hebben onvoldoende woningen, met name sociale huur.

Als gezinnen zich melden bij de gemeenten ondersteunen gemeenten toch vaak de gezinnen met het vinden van een woonruimte, zodat minderjarige kinderen niet op straat belanden. De gezinnen vragen om maatwerk, waardoor de begeleiding van deze gezinnen intensief is en een hoge personele inzet vraagt. Maatwerk heeft er mee te maken dat het grootste deel van de remigranten niet 'thuis' is in de regels en gebruiken in Nederland. Het inschrijven bij een woningstichting om in aanmerking te komen voor een huurhuis, kan het gezin bijvoorbeeld niet zelf. Ook speelt bij een deel van de doelgroep een taalprobleem.

Andere voorbeelden van een tijdsintensief proces is dat bij het vaststellen van de zelfredzaamheid de gemeenten signaleren een informatieachterstand te hebben. Doordat ze de situatie in het buitenland niet kennen, is het vaststellen van zelfredzaamheid moeilijk en tijdsintensief. Sommige gemeenten leggen de bewijslast bij het gezin. Zij moeten (op basis van een rechtelijke aanspraak)⁸ aantonen dat ze geen zelfredzaam bestaan hebben geleden in het buitenland. De extra inzet wordt gefinancierd vanuit de Wmo aangevuld met andere gemeentelijke gelden.

Tot slot verschilt de aanpak van de doelgroep per gemeente. Doordat gemeenten ieder op een eigen manier omgaan met zelfredzame remigranten gezinnen is er sprake van diversiteit en ondoelmatigheid. Dit is ethisch/juridisch niet juist en werkt in de hand dat gezinnen zich bij meerdere gemeenten gaan melden. Gemeenten geven aan dat het wenselijk en efficiënter is als elke gemeente deze problematiek op eenzelfde manier zou aanpakken volgens één centrale (landelijke) aanpak. We constateren echter wel dat dit in tegenspraak is met de huidige gedecentraliseerde taken voor opvang van daklozen.

⁸ Voorzieningenrechter Rotterdam, 4 december 2018 ECLI:NL: RBROT:2018:9906)

4. Oplossingsrichtingen

In dit hoofdstuk gaan we in op de oplossingsrichtingen voor zelfredzame remigranten gezinnen. We beschrijven de uitgangspunten waaraan de oplossingsrichting moet voldoen. Vervolgens beschrijven we de verschillende oplossingsrichtingen en in welke mate de oplossingsrichting voldoet aan de uitgangspunten die zijn gesteld. Daarnaast geven we per oplossingsrichting aan welke rolverdeling mogelijk is en of de oplossingsrichting haalbaar en uitvoerbaar is.

We beantwoorden hiermee de onderzoeksvragen:

- Welke oplossingsrichtingen zien de betrokkenen?
- Wat zijn uitgangspunten waaraan oplossingen moeten voldoen
- In welke mate voldoen de verschillende oplossingsrichtingen aan deze uitgangspunten?
- Welke rollen hebben de verschillende partijen bij de oplossingsrichtingen?
- Op welke wijze en in welke mate zijn de oplossingsrichtingen uitvoerbaar en haalbaar?

4.1 Uitgangspunten oplossingsrichtingen

Met betrekking tot de remigranten gezinnen die ondanks de inzet op preventie en terugkeer toch naar Nederland komen en een huisvestingsvraag hebben, zijn we op zoek naar oplossingen die voldoen aan de volgende uitgangspunten:

- *Geen aanzuigende werking:* het is onwenselijk dat de oplossingsrichting ertoe leidt dat meer gezinnen naar Nederland

remigreren. Omdat zij hier beter geholpen worden aan huisvesting of andere zaken, dan in het land waar zij daarvoor verbleven.

- *Geen ongelijke behandeling:* ondersteuning aan deze doelgroep is niet anders dan aan andere Nederlanders. De oplossingsrichting mag in principe geen ongelijke behandeling stimuleren ten opzichte van Nederlandse gezinnen in Nederland met een vergelijkbare huisvestingsvraag. Tegelijkertijd leidt maatwerk altijd tot een ongelijke behandeling. Dit betekent dat de gekozen oplossingsrichting goed uit te leggen moet zijn aan alle betrokkenen.
- *Gezamenlijke opgave:* gemeenten en Rijk onderzoeken samen passende oplossingsrichtingen en werken uit wat ieders rol is. Het gaat hierbij om oplossingsrichtingen voor zelfredzame remigranten gezinnen met minderjarige kinderen, die ondanks de preventieve inzet vanuit het Rijk, inzet op terugkeer vanuit de gemeenten en inzet op oplossingen binnen het eigen netwerk, toch in Nederland blijven en sprake is van dakloosheid.
- *Omvang van de doelgroep:* bij de afweging van oplossingsrichtingen wordt rekening gehouden met de aantallen gezinnen die onder de doelgroep vallen.

4.2 Diverse typen oplossingen

In hoofdstuk 3 hebben we een schets gegeven van de problematiek die gemeenten ervaren rondom de zelfredzame remigranten gezinnen. Tijdens het onderzoek zijn verschillende mogelijkheden aangedragen door de geïnterviewde partijen om de problematiek op te lossen. De besproken mogelijkheden of activiteiten om de problematiek op te lossen hebben we in drie categorieën ingedeeld:

- De eerste categorie biedt een oplossing voor het probleem waar gemeenten tegenaan lopen (het huisvesten van remigranten gezinnen). Dit zijn de oplossingsrichtingen.

1

2

3

4

5

- De tweede categorie zijn mogelijkheden die gemeenten helpen om de ondersteuning aan remigranten gezinnen uit te voeren.
- De derde categorie zijn activiteiten die zorgen voor het verminderen van de instroom van de doelgroep zelfredzame remigranten gezinnen die onvoorbereid naar Nederland komen, geen huisvesting hebben georganiseerd en daardoor dakloos zijn.

Tabel 2 geeft een overzicht van de verschillende activiteiten ingedeeld naar categorie.

Activiteit	Categorie
Consensus op fundamentele vraagstukken: in hoeverre heeft de staat hier een rol en wie zou die dan moeten hebben?	Voorwaarde
A. Spreiding over Nederland, op basis van maatwerk	Oplossingsrichting
B. Spreiding over Nederland, met een centrale opvang	Oplossingsrichting
C. Innovatie in de woningmarkt	Oplossingsrichting
D. Landelijk coördinatiepunt	Ondersteunen van gemeenten
E. Gemeenten financieel compenseren voor extra kosten	Ondersteunen van gemeenten
F. Meer inzet op preventie	Vermindering instroom
G. Verruimen terugkeerregeling	Vermindering instroom

Tabel 2: Overzicht van activiteiten of mogelijkheden en bijbehorende categorie

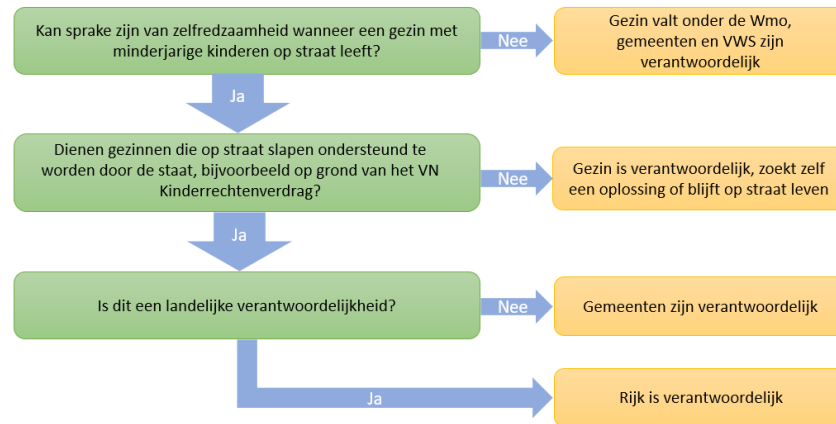
4.3 Consensus op fundamentele vraagstukken

Tijdens het onderzoek hebben we gemerkt dat de afgelopen tijd veel gesproken is over mogelijke oplossingen voor deze doelgroep. Diverse onderzoeken zijn uitgevoerd met een verkenning naar deze doelgroep. In al deze gesprekken en rapporten merkten we dat een aantal fundamentele vragen nog niet is beantwoord. Doordat deze vraagstukken niet zijn beantwoord, wordt niet duidelijk of en wie uiteindelijk verantwoordelijk is voor het opvangen van de doelgroep. Als het niet duidelijk is wie verantwoordelijk is, zal de problematiek niet écht aangepakt worden.

Voordat de oplossingsrichtingen geïmplementeerd worden, is het van belang dat de drie partijen, het ministerie van VWS, BZK en de VNG consensus vinden over of en wie de verantwoording draagt voor deze doelgroep. Dit kunnen de partijen doen door het beantwoorden van een aantal fundamentele vragen.

We hebben deze vragen in een schema weergegeven (figuur 1), met hierin uiteindelijk vier uitkomsten.

Figuur 1: Afwegingskader verantwoordelijkheden remigranten gezinnen met fundamentele vraagstukken

1. De doelgroep valt onder de Wmo, gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de opvang van de doelgroep, het ministerie van VWS is verantwoordelijk voor het scheppen van de voorwaarden en het (wettelijke) kader. De consequentie hiervan is dat de doelgroep opgevangen moet worden in de maatschappelijke opvang, waar de plekken schaars zijn en de doorstroming naar reguliere huisvesting gering is. Dit zorgt dus voor een hoge druk op de maatschappelijke opvang.
2. De doelgroep valt niet onder de Wmo en is zelf verantwoordelijk. De consequentie is dat op landelijk niveau wordt afgesproken dat gemeenten de huidige dienstverlening niet meer uitvoeren, op het moment dat het gezin als zelfredzaam is beoordeeld.
3. De doelgroep valt niet onder de Wmo, maar is wel een verantwoordelijkheid van de gezamenlijke gemeenten. De vraag in dit geval is

op basis van welk juridisch kader gemeenten dit moeten uitvoeren.

In het geval er een juridisch kader is waarbinnen gemeenten dit moeten uitvoeren, kan een coördinerende rol bij de VNG liggen.

4. De doelgroep valt niet onder de Wmo en is een landelijke verantwoordelijkheid. Vanuit de centrale overheid is het de mogelijkheid om de uitvoering neer te leggen bij gemeenten. Het scheppen van de kaders is op dat moment een landelijke verantwoordelijkheid.

In het kader van het uitgangspunt 'gezamenlijke opgave' betekent het aanwijzen van een verantwoordelijke partij niet dat de overige partijen geen rol hebben. Het aanwijzen van één verantwoordelijke partij, is voorwaarde om gezamenlijk te bewegen richting een oplossing.

4.4 Uitwerking oplossingen

Hierna beschrijven we de verschillende activiteiten die in tabel 2 zijn genoemd en kunnen bijdragen aan het verminderen van de problematiek rondom de zelfredzame remigranten gezinnen.

4.4.1 Spreiding over Nederland, op basis van maatwerk

In hoofdstuk 2 hebben we beschreven hoeveel gezinnen onder de doelgroep vallen in de gemeenten die wij gesproken hebben tijdens dit onderzoek. De verwachtingen is dat deze gemeenten te maken hebben met een groot aandeel van de remigranten gezinnen in de doelgroep in Nederland. Gesteld kan worden dat het op landelijk niveau niet om een extreem groot aantal gezinnen gaat. Op basis van de ontvangen gegevens schatten we in dat het hooguit om enkele honderden gezinnen gaat. Het lijkt dat deze gezinnen zich met name melden bij grotere gemeenten (veelal in de Randstad). Ook gemeenten met een grote gemeenschap inwoners van een bepaalde afkomst (bijvoorbeeld

1

2

3

4

5

Caribische Nederlanders), hebben te maken met een relatief groot aantal remigranten gezinnen.

Ervan uitgaande dat deze informatie klopt en het dus niet over grote aantallen gaat, kan het verspreiden van de gezinnen over Nederland een oplossing zijn. Hierbij werd in de gesprekken aan de ene kant de focus gelegd op het bemiddelen richting plekken waar meer ruimte is (krimpgebieden in Nederland) en aan de andere kant werd een spreiding over alle gemeenten in Nederland ook als oplossing genoemd. Een alternatief is nog dat de spreiding wordt gedaan binnen de Wmo-centrumgemeenten. Deze centrumgemeenten zoeken dan binnen hun regio een oplossing voor de gezinnen.

Dit vraagt van alle gemeenten dat ze open staan om remigranten gezinnen onderdak te bieden. De kanttekening hierbij is dat sommige gezinnen een netwerk binnen een bepaalde gemeente hebben waar ze gebruik van kunnen maken (bijvoorbeeld bij het vinden van werk). Als de gezinnen gespreid worden over Nederland, kan dit netwerk mogelijk wegvallen. Hierbij werd ook aangegeven dat ook in krimpgebieden een krapte op de huizemarkt bestaat, dus dat het verplaatsen van de remigranten gezinnen naar krimpgebieden niet direct een oplossing is.

Bij deze oplossingsrichting is het nodig dat gemeenten onderling afspraken maken over hoe deze spreiding wordt aangepakt (bijvoorbeeld op basis van inwoneraantal of via een andere verdeel-sleutel). Indien er overeenstemming komt over de verdeling tussen gemeenten, ingeval er sprake is van kleine aantallen, zal er altijd sprake van (nood)opvang worden verzorgd door de gemeente waar het gezin zich in eerste instantie meldt, voordat hij in de andere gemeente wordt gehuisvest of opgevangen.

Aanzuigende werking	Ongelijke behandeling	Gezamenlijke opgave	Sluit aan bij omvang doelgroep
+/-	+	Ja	Ja

Tabel 3. Spreiding met maatwerk in relatie tot de uitgangspunten

- Aanzuigende werking: de meningen zijn verdeeld of de oplossing een aanzuigende werking heeft. Enerzijds kan het een aanzuigende werking hebben omdat huisvesting en eventueel andere voorzieningen voor deze gezinnen met voorrang geregeld worden. Anderzijds kan spreiding over Nederland afschrikken, omdat je als gezin geen invloed hebt over waar je in Nederland terecht komt.
- Ongelijke behandeling: de gezinnen krijgen in deze oplossing voorrang op de woningmarkt. Wanneer deze regeling niet geldt voor gezinnen die al langere tijd in een gemeente in Nederland wonen is sprake van ongelijke behandeling.
- Gezamenlijke opgave: de bereidheid en medewerking van alle gemeenten is noodzakelijk. Waarbij de spreiding bijvoorbeeld landelijke gecoördineerd wordt.
- Omvang doelgroep: doordat de doelgroep verspreid is over alle gemeenten is er een lage belasting per gemeente.

Mogelijke rolverdeling

Gemeenten:

- Onderzoek doen naar de zelfredzaamheid van het gezin in het kader van de Wmo, bepalen of het gezin in aanmerking komt voor opvang en andere ondersteuning. Centraal registreren van gezinnen als gezin onder de doelgroep valt.

- Overeenstemming vinden in de verdeelsleutel en afspraken. In het bijzonder over welke gezinnen in aanmerking komen voor deze regeling aan de hand van vastgestelde eenduidige criteria.
- Verantwoordelijk voor het bieden van huisvesting en overige ondersteuning, als een gezin op basis van de afspraken bij de gemeente wordt toegewezen.
- Coöperatief zijn en snel schakelen.

BZK, VWS en de VNG:

- Landelijke coördinatie.
- Landelijke criteria tot toegang voor de regeling vanuit het gelijkheidsbeginsel, vaststellen van criteria.
- Centraal in kaart brengen van lokale mogelijkheden en onmogelijkheden. Bijvoorbeeld link leggen met regionale arbeidsmarkten om waar mogelijk gecombineerd werk-wonen advies te krijgen.

Woningcorporaties:

- Coöperatief zijn en snel schakelen om gezinnen geschikte huisvesting toe te wijzen.

1

Is deze oplossingsrichting haalbaar en uitvoerbaar?

Doordat de doelgroep verspreid is over alle gemeenten is er een lage belasting per gemeente. Naast de huisvestingsvraag hebben deze gezinnen veelal ook andere ondersteuningsbehoeften wat inspanning vraagt van de gemeente (bijvoorbeeld cultuursensitief communiceren, taalbarrière, de “weg” weten naar diverse instanties).

2

3

4

5

De oplossing vergt veel samenwerking met en tussen gemeenten en het Rijk. Spreiding over Nederland door gemeenten onderling geregeld, werkt niet volgens gemeenten. Als voorbeeld wordt aangedragen dat regionale spreiding gezien de doordecentralisatie binnen het sociaal domein al een moeilijke opgave is. Landelijke coördinatie is daarom een

belangrijke randvoorwaarde. Er dient dus nadere besluitvorming plaats te vinden over de invulling van deze landelijke coördinatie.

De regeling brengt een hoge administratieve last met zich mee. De gemeenten moeten de remigranten centraal registreren volgens bepaalde criteria en de gezinnen moeten vervolgens over Nederland gespreid worden. Dit proces dient snel en soepel te verlopen, zodat remigranten gezinnen en gemeenten duidelijkheid hebben. Tot slot wordt aangegeven dat de krapte op woningmarkt, ook voor krimpgebieden, een knelpunt blijft.

4.4.2 Spreiding over Nederland, met een centrale opvang

Deze oplossingsrichting is op hoofdlijnen vergelijkbaar met de vorige beschreven oplossingsrichting. Echter is bij deze oplossingsrichting ook sprake van een centrale opvang voor de korte termijn, waarna de zelfredzame remigranten gezinnen uitstromen over gemeenten in Nederland. Ook bij deze oplossingsrichting is het nodig dat gemeenten onderling afspraken maken over hoe deze spreiding, na de centrale opvang, wordt ingericht (bijvoorbeeld op basis van inwonersaantal of via een andere verdeelsleutel).

Aanzuigende werking	Ongelijke behandeling	Gezamenlijke opgave	Sluit aan bij omvang doelgroep
+ /-	+/-	Ja	Mogelijk

Tabel 4. Spreiding met centrale opvang in relatie tot de uitgangspunten

- Aanzuigende werking: het creëren van een centrale opvang brengt mogelijk een aanzuigende werking met zich mee. De aanzuigende

werking van deze oplossing wordt niet onderschreven door alle partijen. Enerzijds geven partijen aan dat het een aanzuigende werking heeft omdat huisvesting voor de gezinnen geregeld wordt. Anderzijds wordt aangegeven dat een sobere opvang juist een afremmende werking kan hebben, met name wanneer de termijn van verblijf hierin langer is. Het plaatsen in een sobere opvang zal niet door iedereen als aantrekkelijk worden gezien.

- Ongelijke behandeling: wanneer deze regeling niet geldt voor andere gezinnen met een huisvestingsvraag, is sprake van ongelijke behandeling.
- Gezamenlijke opgave: de bereidheid van alle gemeente is nodig, wanneer een gezin toegewezen wordt in de gemeente. Waarbij de spreiding bijvoorbeeld landelijk gecoördineerd wordt.
- Omvang doelgroep: doordat de doelgroep verspreid is over alle gemeenten is er een lage belasting per gemeente.

Mogelijk rolverdeling.

Gemeenten:

- Onderzoek doen naar de zelfredzaamheid van het gezin in het kader van de Wmo, bepalen of gezin in aanmerking komt voor opvang en andere ondersteuning.
- Gemeenten kunnen inzetten op zelfredzaamheidsonderzoek binnen 1 dag. Het Landelijk Coördinatiepunt ondersteunt hierin gemeenten met hun expertise en kennis. Hierdoor houden gezinnen in de tussentijd niet een plek bezet in de tussentijdse opvang en hoeven gemeenten niet een gezin uit de opvang weg te sturen als de zelfredzaamheid is vastgesteld. Daarbij is de kans groter als een gezin direct een 'nee' hoort, vanwege zelfredzaamheid om snel een creatieve oplossing te vinden in eigen

netwerk. Als de zelfredzaamheid is vastgesteld, is kan de gemeente het gezin doorverwijzen naar de centrale opvang.

- Overeenstemming vinden in de verdeelsleutel en afspraken. In het bijzonder over welke gezinnen in aanmerking komen voor deze regeling aan de hand van vastgestelde eenduidige criteria.
- Verantwoordelijk voor het bieden van huisvesting en overige ondersteuning, als een gezin op basis van de afspraken bij de gemeente wordt toegewezen.
- Coöperatief zijn en snel schakelen.

Rijk:

- Besluitvorming over locatie van de centrale opvang.
- Landelijke coördinatie.
- Landelijke criteria tot toegang voor de regeling vanuit gelijkheidsbeginsel, vaststellen van criteria.
- Centraal in kaart brengen van lokale mogelijkheden en onmogelijkheden. Bijvoorbeeld link leggen met regionale arbeidsmarkten om waar mogelijk gecombineerd werk-wonen advies te krijgen.

Woningcorporaties:

- Coöperatief zijn en snel schakelen om gezinnen geschikte huisvesting toe te wijzen.

Is deze oplossingsrichting haalbaar en uitvoerbaar?

Gemeenten geven aan dat deze oplossingsrichting haalbaar en uitvoerbaar is, mits bepaalde zaken zorgvuldig uitgezocht worden en afspraken door de gemeenten worden nagekomen. De oplossing wordt door zowel het Rijk als enkele gemeenten als niet wenselijk en niet uitvoerbaar gezien. De regeling brengt een hoge administratieve last met zich mee. Zo moeten de criteria voor toegang tot de centrale opvang Nederland-breed gedragen worden. Gezien de krapte op de

huizenmarkt is de vraag hoe lang gezinnen in een centrale opvang moeten verblijven en wie verantwoordelijk is voor reguliere huisvesting?

Daarnaast is vanuit het Rijk een bezwaar tegen deze oplossing, omdat het een extra stap toevoegt. De gezinnen moeten uiteindelijk in een gemeente landen. Vanuit het Rijk is in een eerder stadium aangegeven dat deze oplossingsrichting niet aan de orde is. De brede aanpak van dak- en thuisloosheid stuurt op zoveel mogelijk de fase van opvang overslaan en mensen zo snel mogelijk toeleiden naar een woonplek met passende begeleiding.

Daarnaast spelen enkele praktische vragen, waarbij meespeelt dat een centrale opvang bij kleine aantallen niet haalbaar is:

- Bij kleine aantallen is er geen verdeelsleutel mogelijk om de spreiding over gemeenten te regelen.
- Er is een wettelijke basis nodig om de doelgroep te mogen huisvesten in een centrale opvang, omdat het huisvesten in een centrale opvang afdwingbaar moet zijn.
- De vraag is welke gemeente de voorziening op haar grondgebied wil hebben? En betaalt deze gemeente dan de bijstandskosten en andere kosten? Dit is financieel niet haalbaar.

Een optie die is aangedragen is dat de centrale opvang voor remigranten gezinnen onderdeel wordt van de COA, waarbij alle expertise en aanwezigheid van ondersteuning gebundeld is voor gezinnen die de weg in Nederland niet kennen. Hiervoor bestaat op dit moment echter geen wettelijke grondslag en bovendien kampt het COA momenteel met majeure capaciteitsproblematiek.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

4.4.3 Innovatie in de woningmarkt

De problematiek van deze gezinnen komt met name voort uit de (toenemende) schaarste op de woningmarkt. Als de schaarste op de woningmarkt wordt verholpen is het huisvestingsprobleem voor deze doelgroep op te lossen. Creatieve oplossingen om voor woonruimte te creëren levert hieraan een bijdrage. Op dit moment zijn er ook voor mensen met een urgentieverklaring beperkte mogelijkheden (waar de gezinnen uit deze doelgroep bij de deelnemende gemeenten *geen* recht op hebben) om snel een woning te vinden. Voorbeelden van creatieve oplossingen zijn bijvoorbeeld containerwoningen en kantoren geschikt maken voor (tijdelijke) bewoning (deze oplossingen vallen onder “flexwonen”, waarvoor een stimuleringsprogramma is opgezet). Het creëren van woonruimte kan optioneel gekoppeld worden aan tekorten op de regionale arbeidsmarkt.

Kanttekening is dat het creëren van extra woonruimte een aanzuigende werking kan hebben. Wanneer deze woningen alleen beschikbaar worden gesteld aan zelfredzame remigranten gezinnen, is er ook sprake van een ongelijke behandeling. Wanneer de woning beschikbaar worden gesteld aan iedere Nederlander die op zoek is naar een (sociale) huurwoning zal deze oplossing uiteindelijk onvoldoende bijdragen aan het oplossen van het probleem voor deze doelgroep remigranten gezinnen, gezien de grote omvang van het tekort op de woningmarkt in Nederland.

Aanzuigende werking	Ongelijke behandeling	Gezamenlijke opgave	Sluit aan bij omvang doelgroep
+	++	Nee	Nee

Tabel 5. Innovatie woningmarkt in relatie tot de uitgangspunten

- Aanzuigende werking: grote aanzuigende werking als de ruimte die vrijkomt uit de innovatie voor deze doelgroep beschikbaar komt.
- Ongelijke behandeling: voorrang geven aan de doelgroep leidt tot ongelijke behandeling.
- Gezamenlijke opgave: nee, oplossingsrichting is belegd bij Rijk.
- Omvang doelgroep: gezien het tekort op de woningmarkt in Nederland en de vele woningzoekers is aanzienlijke uitbreiding nodig.

Mogelijk rolverdeling.

Gemeenten:

- Huisvesten van alle kwetsbare groepen in de gemeente, waarbij een gelijke verdeling is onder de verschillende kwetsbare groepen.
- Regionaal woonbeleid herzien.

BZK:

- Landelijke (reglementaire) uitgangspunten opstellen.
- Investeren in een grote landelijke aanpak
- Nederland brede aanpak en regiefunctie.

Woningcorporatie:

- Creëren van creatieve woonruimte, regionaal woonbeleid.
- Bouwen: herbouwen, verbouwen, ombouwen.

Is deze oplossingsrichting haalbaar en uitvoerbaar?

Meerdere partijen geven aan dat innovatie op de woningmarkt op dit moment geen oplossing biedt voor het probleem. Toch is innovatie op de woningmarkt nodig voor alle woningzoekers in Nederland. Deze oplossing veronderstelt dat de woningcrisis (in bijzonder de crisis binnen de sociale huurmarkt) spoedig op te lossen is. Dat wordt als niet

realistisch bevonden. Het overwinnen van deze woningcrisis vereist inzet en samenwerking van veel actoren.

De oplossingsrichting wordt door alle partijen als niet haalbaar gezien op korte termijn. De oplossingsrichting vraagt een plan van aanpak van meerdere jaren. Zolang de welvaart, vrijheid en politieke stabiliteit in Nederland beter is dan in andere landen zullen mensen met een Nederlands paspoort naar Nederland trekken als in het land van herkomst sprake is van een slechter toekomstperspectief dan in Nederland.

4.4.4 Investeren in een landelijk coördinatiepunt

Gemeenten geven aan dat er behoefte is aan een eenduidige landelijke aanpak en meer kennis en informatie. Dit heeft betrekking op:

- Informatie over hoe het gezin in het buitenland in levensonderhoud kon voorzien. Deze informatie is van belang om de zelfredzaamheid van het gezin vast te stellen.
- Kennis ter ondersteuning ten behoeve van het uitvoeren van een werkwijze van een landelijke aanpak, in combinatie met een andere oplossingsrichting. Bijvoorbeeld, de criteria om gezinnen te registreren voor landelijke spreiding op basis van maatwerk of landelijke spreiding in combinatie met centrale opvang.
- Kennis en informatie van de IND. De doelgroep remigranten gezinnen betreft onder andere ex-statushouders en gezinnen die hier op basis van het Chavez arrest verblijven. Deze gezinnen hebben vaak niet eerder (langere tijd) in Nederland gewoond en daardoor zijn de ondersteuningsbehoeften en problematiek vergelijkbaar met die van vluchtelingen, bijvoorbeeld het beheersen van de taal en het bekend zijn met Nederlandse gebruiken. Op dit

1

2

3

4

5

gebied is binnen de IND ervaring aanwezig, waarvan gemeenten graag gebruik maken.

- Informatie van justitie. Een lid van het gezin kan een strafblad hebben. Bij het bieden van de juiste ondersteuning aan het gezin is het wenselijk dat de gemeente hiervan op de hoogte is, om een situatie optimaal te kunnen begeleiden. Gemeenten krijgen deze informatie vaak niet of te laat.

Om aan deze behoefte te voorzien, kan een landelijk informatiepunt worden opgezet. De precieze invulling en taken van een coördinatiepunt moeten nader bepaald worden, afhankelijk van de inzet van andere oplossingsrichtingen. Het coördinatiepunt is geen op zichzelf staande oplossing voor het probleem, maar het kan bijvoorbeeld een rol spelen bij de oplossingsrichting: 'Spreiding over Nederland, op basis van maatwerk'. Mogelijke invulling is in het geval dat gezinnen zich kunnen melden, als ze bijvoorbeeld in beeld komen bij de Jeugdbescherming of een uitspraak is van de kinderrechter waarbij uithuisplaatsing niet aan de orde is maar wel sprake is van dakloosheid. Het landelijke coördinatiepunt kan mogelijk ook een rol hebben in de beoordeling of in het belang van het kind huisvesting moet worden geregeld (bijvoorbeeld via spreiding).

Aanzuigende werking	Ongelijke behandeling	Gezamenlijke opgave	Sluit aan bij omvang doelgroep
+/-	+/-	Ja	Ja

Tabel 6. Landelijk coördinatiepunt in relatie tot de uitgangspunten

- Aanzuigende werking: het landelijke coördinatiepunt heeft op zichzelf geen aanzuigende werking.

- Ongelijke behandeling: de oplossing brengt geen ongelijke behandeling. Eventueel in samenspel met een andere oplossing wel (spreiding met centrale opvang).
- Gezamenlijke opgave: ja, omdat zowel de landelijke overheid (BZK) als gemeenten een bijdrage leveren aan deze oplossingsrichting.
- Omvang doelgroep: de oplossingsrichting sluit aan bij de omvang.

Mogelijke rolverdeling.

Gemeenten:

- Het bundelen van eigen kennis en informatie.
- Onderzoek doen naar de zelfredzaamheid van het gezin in het kader van de Wmo, bepalen of gezin in aanmerking komt voor opvang en andere ondersteuning. Wanneer gezin zelfredzaam is en niet in huisvesting kan voorzien, dan schakelt gemeente het coördinatiepunt in.
- Afhankelijk van invulling van coördinatiepunt en de mogelijke samenloop met overige oplossingsrichtingen is de rol van gemeente niet zeker. Eventueel bieden van huisvesting aan gezin.

Nader in te vullen rollen:

- Organiseren en instellen van het landelijke coördinatiepunt.
- Bepalen en vaststellen van taken en verantwoordelijkheden coördinatiepunt en gemeenten.
- Landelijke regierol, eventueel belegd bij stichting of organisatie.
- Als partner samenwerken met de gemeenten bij onder andere Chavez aanvragen en ex-statushouders (specifiek IND).
- Voorzien van actuele informatie, zoals status van veiligheid in landen (specifiek BuZa).
- Uitvoerende partij landelijk punt voor remigranten die op Schiphol aankomen (specifiek Schiphol Social Work).

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Is deze oplossingsrichting haalbaar en uitvoerbaar?

Aangegeven wordt dat de oplossing haalbaar en uitvoerbaar is en een bijdrage levert aan een eenduidige aanpak en meer kennis bij de gemeenten. Echter, deze behoefte aan kennis en informatie is niet bij elke gemeente aanwezig. Een aantal gemeente geeft aan dat zij zelf over deze kennis beschikken of informatie zelf ophalen.

Bij deze oplossingsrichting worden vraagtekens gezet bij de mate waarin het bijdraagt aan het oplossen van het probleem. Een coördinatiepunt biedt geen praktische oplossing voor het huisvesten van de gezinnen, waardoor mogelijk minderjarige kinderen op straat belanden. In deze oplossingsrichtingen is het van belang dat er duidelijkheid bestaat over de verantwoordelijkheden van de partijen. Deze oplossingsrichting is op zichzelf niet de oplossing, maar kan mogelijk in combinatie met andere beschreven oplossingen soelaas bieden.

4.4.5 Gemeenten financieel compenseren voor extra kosten

Deze oplossingsrichting richt zich niet direct op het voorkomen of oplossen van het probleem van de remigranten gezinnen. Het ondersteunt gemeenten om de mogelijke extra inzet die ze leveren te kunnen blijven doen. Of en op welke manier ze gecompenseerd moeten worden, hangt dus af van keuzes die worden gemaakt met betrekking tot de verantwoordelijkheid voor de gezinnen en de oplossingsrichtingen.

Gemeenten zitten in de knel om de gezinnen met minderjarige kinderen van de straat te houden. Als vanuit de centrale overheid hier financieel kan worden bijgesprongen kunnen gemeenten de dienstverlening die ze (mogelijk moeten) uitvoeren voor deze gezinnen blijven uitvoeren.

Als gemeenten financieel gecompenseerd worden voor het huisvesten van deze doelgroep betekent dit dat de formele taak bij de decentrale overheid komt te liggen.

Aanzuigende werking	Ongelijke behandeling	Gezamenlijke opgave	Sluit aan bij omvang doelgroep
Mogelijk	Mogelijk	Ja	Ja

Tabel 7. Financiële compensatie in relatie tot de uitgangspunten

- Aanzuigende werking: beperkte aanzuigende werking, afhankelijk van of de gezinnen voorrang krijgen op woningmarkt.
- Ongelijke behandeling: mogelijk, als de doelgroepen voorrang krijgen op huisvesting ten opzichte van reguliere woningzoekers
- Gezamenlijke opgave: ja, omdat zowel landelijke overheid als gemeenten een bijdrage leveren aan deze oplossingsrichting.
- Omvang doelgroep: Ja

Mogelijke rolverdeling.

Gemeenten:

- De remigranten gezinnen vragen ook acties en oplossingen die gemeentelijke bevoegdheid en budgetten te boven gaan, daarvoor komt extra geld (dus inspanning).
- Huisvesten van de doelgroep is als formele taak voor de gemeente.
- Gezamenlijk vaststellen hoe het geld wordt ingezet en wie waarvoor verantwoordelijk is qua uitvoering.

Rijk:

- Verdeling financiële compensatie onder gemeenten
- Gezamenlijk vaststellen hoe het geld wordt ingezet en wie waarvoor verantwoordelijk is qua uitvoering.

1

2

3

4

5

Is deze oplossingsrichting haalbaar en uitvoerbaar?

Het financieel compenseren wordt niet als oplossing gezien, maar als symptoombestrijding. De huidige problematiek is namelijk niet zozeer een financieel probleem, maar een huisvestingsprobleem. Het wordt daarom niet gezien als oplossingsrichting, maar wel als eventuele randvoorwaarden bij een andere oplossingsrichting (bijvoorbeeld spreiding over Nederland of landelijk coördinatiepunt). Gezinnen blijven komen en het is problematisch om huisvesting voor de gezinnen te regelen, de gemeenten zijn bij de oplossingsrichting probleemhouder. Het levert veel administratieve lasten op: Welke gemeente krijgen hiervoor geld? En hoeveel? Gemeenten die geen geld ontvangen, zullen niet geroepen worden om te helpen bij het huisvesten van de gezinnen.

4.4.6 Meer inzet op preventie

Voor de start van dit onderzoek is door de gezamenlijke opdrachtgevers aangegeven dat al wordt ingezet op preventie. Het gaat hier om het voorkomen dat remigranten gezinnen met kinderen *onvoorbereid* naar Nederland komen. Tijdens het onderzoek kwam naar voren dat de gemeenten vinden dat in het onderdeel preventie nog (grote) winst te behalen valt. Gemeenten hebben concrete voorbeelden gegeven van gezinnen die door een ambassade zijn geholpen om naar Nederland te gaan (met een visum en vliegticket). De ambassade heeft niet gecontroleerd of het gezin een inkomen en huisvesting heeft geregeld voordat zij naar Nederland vertrekken.

Het gaat hierbij nadrukkelijk niet om het voorkomen dat zelfredzame remigranten gezinnen naar Nederland komen, maar specifiek om het voorkomen dat deze gezinnen onvoorbereid zich melden met een huisvestingsvraag bij de gemeente.

Preventie kan zowel acteren op landelijk niveau (via ambassades, het Rijk en bredere campagnes) als op lokaal niveau (beroep doen op groepen in Nederland om informatie te verspreiden richting netwerk of informatie verschaffen over effecten van het in huis nemen van een gezin). Hierbij moet worden opgemerkt dat de doelgroep van dit onderzoek (mensen met een Nederlands paspoort) juridisch gezien de toegang tot het land niet kan worden ontzegd als er bijvoorbeeld geen huurcontract kan worden overlegd.

1

2

3

4

5

Hieronder beschrijven we een aantal mogelijkheden:

Landelijk niveau

- Ambassade (of voorpost in Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden) kan controlerende vragen stellen aan de gezinnen die onder de doelgroep vallen, wanneer het gezin aangeeft bij de ambassade dat ze naar Nederland vertrekken. Het betreft hier controlerende vragen over huisvesting en inkomen. Als mensen aangeven huisvesting te hebben, laat het gezin bewijs te leveren (huurcontract) of controleer dit door in contact te komen met degene die onderdak aanbiedt. Dit contact geeft direct de mogelijkheid om informatie geven over de mogelijke consequenties om een gezin in huis op te nemen (bijvoorbeeld kostendelersnorm).
- Ook als mensen op de luchthaven aankomen kunnen controlerende vragen gesteld worden over wat het gezin geregeld heeft met betrekking tot huisvesting en inkomen.
- Mensen die aangeven naar Nederland te gaan voor studie moeten een inschrijfbewijs tonen van de te volgen opleiding en aangeven hoe ze huisvesting hebben geregeld.
- Een brede campagne (dus nadrukkelijk niet alleen met tekst via websites) in landen waar een deel van deze doelgroep vandaan komt (zoals Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden). Dit zorgt voor bewustwording bij de gezinnen over wat ze in Nederland kunnen verwachten. Gemeenten geven aan dat bij gezinnen de verwachting bestaat dat ze hier eenvoudig in huisvesting kunnen voorzien. Ook zijn er gezinnen die verwachten dat ze hiervoor zelf geen actie hoeven te ondernemen, en dat dit door de Nederlandse overheid geregeld wordt. Door de toenemende krapte op de woningmarkt komen deze verwachtingen niet overeen met de werkelijkheid.

1
2
3
4
5

Regionaal niveau

- Een deel van de zelfredzame remigranten die zich meldt bij de gemeente, is in eerste instantie opgevangen binnen een eigen netwerk in Nederland (familie, vrienden of kennissen). Na korte of lange tijd is de situatie niet meer houdbaar en wordt het gezin door het netwerk uit huis gezet. Dit komt vaak doordat de persoon die het gezin heeft opgevangen vooraf niet gerealiseerd heeft wat de impact is van het in huis nemen van een gezin met minderjarige kinderen. Maar ook de financiële impact (bijvoorbeeld de kostendelersnorm). Het onderdeel preventie dat gemeenten kunnen oppakken, richt zich op de groep die het remigranten gezin opvangt. Wanneer een gemeente bijvoorbeeld een grote groep Nederlanders heeft wonen die oorspronkelijk zijn geboren in het Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden bestaat een grotere kans dat zelfredzame remigranten gezinnen uit die specifieke doelgroep zich melden bij die gemeente. Gemeenten (op het Europese gedeelte van Nederland) kunnen voorlichting geven aan de doelgroep, door informatiefolders te maken over wat het betekent om een gezin op te vangen en deze te verspreiden onder de doelgroep. Ook kan de gemeente actief de dialoog opzoeken met de doelgroep, bijvoorbeeld door discussieavonden te organiseren met de doelgroep als onderwerp.
- Elke gemeente heeft de verplichting om een aantal statushouders te huisvesten. In Nederland kunnen statushouders voorrang krijgen op de woningmarkt. Een deel van de statushouders verhuizen na verloop van de tijd naar een ander land. Dit betekent dat zij hun huis in Nederland verlaten en dus in Nederland geen huisvesting meer hebben. Statushouders die terugkeren naar Nederland (ex-statushouders), krijgen niet dezelfde ondersteuning die ze kregen

toen ze in eerste instantie naar Nederland kwamen. De verplichting die de gemeente heeft om een statushouder te huisvesten, is eenmalig. Het andere deel van preventie dat gemeenten zouden kunnen doen, richt zich op deze doelgroep. Op het moment dat een statushouder een woning krijgt toegewezen, kan de gemeente informatie geven over het feit dat ze eenmalig in Nederland woonruimte krijgen aangeboden. Ook organisaties in de migratieketen (inclusief VluchtelingenWerk Nederland) kunnen hier een rol in spelen, vanuit een COA centrum.

Specifieke doelgroep: inwoners Caribisch deel van Nederland

Naast preventie die zich op de brede doelgroep richt, is het ook mogelijk om met preventie te richten op specifieke doelgroepen. Binnen Nederland is het mogelijk om als staatsburger zowel in het Europese gedeelte van Nederland te vestigen als het Caribische gedeelte van Nederland. Wanneer iemand echter geboren is in het Europese gedeelte van Nederland en wil verhuizen naar het Caribische gedeelte van Nederland, moet hij/zij kunnen aantonen dat hij/zij in Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden kan voorzien in eigen levensonderhoud en dat hij/zij een eigen woonruimte hebt. Andersom is deze voorwaarde er niet.

Het is op dit moment niet verplicht om als remigrant aan te tonen dat in Nederland huisvesting en inkomen is geregeld. Opvallend is dat wanneer een (Europese) Nederlander zich wil vestigen in het Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden, het wel verplicht is om aan te tonen dat het gezin in eigen levensonderhoud kan voorzien⁹.

⁹Nederland wereldwijd, wonen & werken, [Koninkrijk der Nederlanden](#)

Om te voorkomen dat inwoners van het Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden onvoorbereid naar Nederland komen, kan onderzocht worden of het mogelijk is om deze regeling gelijk te trekken. Dit betekent dat wanneer iemand in Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden geboren is en hij/zij zich wil vestigen in Europees Nederland, aan dezelfde voorwaarde moet voldoen als de Europese Nederlanders die naar Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden willen verhuizen. Als Caribische Nederlander die naar Europees Nederland wil verhuizen, moet hij/zij aantonen dat hij/zij kan voorzien eigen levensonderhoud en een inkomen heeft (of inschrijving in onderwijsinstelling kunnen overleggen).

Aanzuigende werking	Ongelijke behandeling	Gezamenlijke opgave	Sluit aan bij omvang doelgroep
Nee	Nee	Ja	Mogelijk

Tabel 8. Meer preventie in relatie tot de uitgangspunten

- Aanzuigende werking: geen aanzuigende werking
- Ongelijke behandeling: geen ongelijke behandeling
- Gezamenlijke opgave: voor zowel het Rijk als gemeenten zijn er mogelijkheden om meer in te zetten op preventie
- Omvang doelgroep: oplossingsrichting draagt bij aan het verkleinen van de doelgroep. Het is geen oplossing voor de gezinnen die ondanks de grotere inzet van preventie onvoorbereid in Nederland komen en een huisvestingsvraag hebben.

Mogelijke rolverdeling.

Gemeenten:

- Actief informeren van gemeenschappen in eigen gemeenten, gericht voorlichten netwerken, gezinnen voorbereiden op het feit dat ze zelf verantwoordelijk zijn voor huisvesting.
- Duidelijk maken bij statushouders dat de verplichting die de gemeente heeft om een statushouder passende woonruimte aan te bieden eenmalig is, en bij vertrek uit Nederland men het recht op de woning verliest. Het is belangrijk dat men bij terugkomst naar Nederland zich goed voorbereidt en daarmee zelf de zorgdraagt voor huisvesting.
- Naast het voorkomen van de komst van onvoorbereide remigranten, ook preventief inzetten op dat zelfredzame gezinnen afglijden naar een situatie waarin ze wel onder de Wmo vallen (en dus buiten de doelgroep vallen)

BZK:

- Goed informeren van ambassades en met ambassades tot gezamenlijke afspraken komen.
- Voorlichting in gebieden waar veel remigranten wonen, voordat ze naar Nederland komen.
- Juridische mogelijkheden onderzoeken van landelijke eenduidige aanpak: ontmoedigingsbeleid

BuZa:

- Goed informeren van ambassades en met ambassades tot gezamenlijke afspraken komen (specifiek gericht op de doelgroep "gezinnen die vallen onder het Chavez arrest", omdat één ouder in dit geval niet de Nederlandse nationaliteit heeft).
- Voorlichting in gebieden waar veel remigranten wonen, voordat ze naar Nederland komen.

- De Nederlandse ambassades in het buitenland moeten het Rijk goed informeren en mee samenwerken. Het informeren van gezinnen over de huisvestingsmogelijkheden in Nederland.

Organisaties in de migratieketen (incl. VluchtelingenWerk Nederland):

- Duidelijk maken bij statushouders dat het regelen van huisvesting eenmalig is. Bij vertrek uit deze huisvesting, hoeft de gemeente niet opnieuw passende huisvesting te regelen.

Migrantenorganisaties:

- Doelgroep in buitenland informeren dat het in Nederland lastig is om aan woonruimte te komen

Is deze oplossingsrichting haalbaar en uitvoerbaar?

Deze oplossingsrichting wordt door partijen niet als opzichzelfstaande oplossing gezien, omdat de inzet op preventie al is toegezegd. Echter blijkt uit ons onderzoek dat de inzet op preventie in de praktijk nog niet optimaal is. In de uitvoeringspraktijk van de gemeenten bestaan voorbeelden van casuïstiek waarbij ambassades die gezinnen helpen om naar Nederland te komen geen rekening houden met het feit dat het gezin geen huisvesting in Nederland heeft. Het is van belang dat de ambassades bij deze doelgroep de verantwoordelijkheid om zelf de huisvesting te regelen benadrukt. Daarnaast kunnen ook gemeenten grotere inspanning leveren op het gebied van preventie. Dit is uit eerdere stukken nog niet teruggekomen. Bij meer inzet op preventie, is het essentieel dat er een eenduidig en duidelijke beleid handhaaft wordt.

Preventie kan een belangrijke bijdrage leveren aan het verminderen van het probleem. Echter zal preventie niet het gehele probleem oplossen. Gezinnen zullen altijd onvoorbereid naar Nederland blijven komen.

1

2

3

4

5

4.4.7 Verruimen terugkeerregeling

Een aantal gemeenten geeft aan een terugkeerregeling te kennen, maar dit is niet in alle gemeenten het geval. Ook worden remigranten gezinnen, als ze zich melden op de luchthaven, door *Schiphol Social Work* ondersteund bij terugkeer. Het aanbieden van een retourticket is een kostbare uitgave en door de gezinnen wordt er sporadisch gebruik van gemaakt.

Op het moment dat dit gezin aangeeft dat zij geen netwerk en geen woonperspectief hebben en met hun kleine kinderen op straat komen, kan de optie geboden worden om het gezin te ondersteunen om hen terug te laten keren. Dit onderschrijft het statement dat het van belang is dat remigrerende gezinnen voorbereid naar Nederland komen, omdat het niet makkelijk is om aan een woning te komen.

De terugkeerregeling wordt nu met name aangeboden direct nadat het gezin zich heeft gemeld. De gemeente bespreekt met het gezin met huisvestingsvraag of zij mogelijk terug wil keren naar het land waar voor komst naar Nederland woonden. Gemeenten geven aan dat de gezinnen mogelijk in een later stadium wel open staan voor een terugkeerregeling. In dit geval kan het gezin geholpen worden met een vliegticket, maar mogelijk ook met het regelen van andere zaken in het land van herkomst (zoals huisvesting en inkomen). Een terugkeerregeling op een later moment kan bijdragen aan het verminderen van het aantal remigranten gezinnen die onvoorbereid naar Nederland komen.

Sommige gemeenten geven aan dat ze behoefte hebben aan hulp om een dergelijke terugkeerregeling, op minderen momenten in de tijd, te ontwerpen en succesvol uit te voeren.

Aanzuigende werking	Ongelijke behandeling	Gezamenlijke opgave	Sluit aan bij omvang doelgroep
-	+/-	Ja	Nee

Tabel 9. Terugkeerregeling in relatie tot de uitgangspunten

- Aanzuigende werking: waarschijnlijk geen sprake van een aanzuigende werking. Om te voorkomen dat gezinnen op kosten van de overheid heen en weer gaan reizen, moet ingeregeld worden dat gezinnen hier niet veelvuldig gebruik van gaan maken.
- Ongelijke behandeling: als deze regeling alleen voor de doelgroep wordt ingezet, is mogelijk sprake van een ongelijke behandeling.
- Gezamenlijke opgave: ja, omdat zowel landelijke overheid (BZK) als gemeenten een bijdrage leveren aan deze oplossingsrichting.
- Omvang doelgroep: is slechts oplossing voor een deel van de doelgroep, het vermindert mogelijk het aantal gezinnen.

Mogelijke rolverdeling.

Gemeenten:

- Bij het melden van een gezin direct onderzoek doen naar de zelfredzaamheid van het gezin in het kader van de Wmo. Daarnaast onderzoek doen naar de kansen van gezin in Nederland en dit met het gezin bespreken. Duidelijk aangeven wanneer het gezin betere kansen heeft in land van herkomst.
- Uitvoering van de regeling (informereren en faciliteren gezinnen).

Het Rijk:

- Het ontwerpen van eenduidige regeling die gemeenten kunnen inzetten.
- Financiering van de regeling.
- Informeren en communicatie richting ambassades

1

2

3

4

5

Is deze oplossingsrichting haalbaar en uitvoerbaar?

Vanuit gemeenten wordt aangegeven dat de oplossingsrichting haalbaar en uitvoerbaar is, maar de verwachting is dat weinig gezinnen van de regeling gebruik gaan maken. Gemeenten die nu een terugkeerregeling aanbieden, geven aan dat er zelden gebruik van gemaakt wordt. De vraag is of met een nieuwe regeling meer gezinnen hier gebruik van gaan maken. Deze oplossingsrichting kan dus mogelijk een oplossing zijn voor een deel van de doelgroep, maar zal niet de oplossing zijn voor alle gezinnen.

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

5. Conclusie

Tijdens de gesprekken zijn verschillende mogelijkheden aangedragen door de gemeenten en de gezamenlijke opdrachtgevers om de problematiek op te lossen. Niet één opzichzelfstaande oplossing lost het totale probleem op om zelfredzame remigranten gezinnen te huisvesten. De verschillende richtingen om een bijdrage te leveren aan het probleem hebben we in drie categorieën ingedeeld:

1. Oplossingsrichtingen voor het ervaren probleem van gemeenten (huisvesten van remigranten gezinnen met de tekorten op de woningmarkt).
2. Mogelijkheden die gemeenten helpen om de ondersteuning aan remigranten gezinnen uit te voeren.
3. Activiteiten die zorgen voor het verminderen van de instroom van de doelgroep zelfredzame remigranten gezinnen.

Tijdens dit onderzoek en vanuit voorgaande onderzoeken kunnen we concluderen dat met betrekking tot een aantal fundamentele vraagstukken geen consensus is. Voordat een oplossingsrichting geïmplementeerd kan worden, is het van belang dat als eerste de vraag beantwoord wordt: heeft de staat/overheid (centraal of decentraal) de verantwoordelijkheid voor deze groep of wil die de verantwoordelijkheid nemen. In dit kader dient vanuit de politiek een antwoord te worden gegeven op de volgende fundamentele vragen:

- Kan sprake zijn van zelfredzaamheid wanneer een gezin met minderjarige kinderen op straat leeft?
- Dienen gezinnen die op straat slapen ondersteund te worden door de staat, bijvoorbeeld op grond van het VN Kinderrechtenverdrag?

- Bij wie ligt de verantwoordelijkheid om in opvang en huisvesting te voorzien?

In het kader van het uitgangspunt 'gezamenlijke opgave' tussen Rijk en gemeenten betekent het aanwijzen van een verantwoordelijke partij niet dat de overige partijen geen rol hebben. Het aanwijzen van één verantwoordelijke partij, is voorwaarde om gezamenlijk te bewegen richting een oplossing.

Door beantwoording van de vraagstukken kunnen vervolgens keuzes gemaakt worden in de oplossingsrichtingen, en kunnen daarbij de verantwoordelijkheden en rollen vastgelegd worden. De volgende varianten in rolverdelingen zijn mogelijk, namelijk:

- Als wordt besloten dat gezinnen, waar sprake is van een schrijnende situatie, in principe niet zelfredzaam zijn en onder de Wmo vallen, dient binnen de Wmo een oplossing te worden gevonden voor deze gezinnen. Dit betekent dat niet alle (re)migrantengezinnen met de Nederlandse nationaliteit die terugkeren onder de Wmo vallen, het gaat hierbij telkens om maatwerk/ beoordeling van de individuele omstandigheden van het gezin dat het betreft. De consequentie hiervan is dat de niet zelfredzame gezinnen opgevangen moeten worden in de maatschappelijke opvang, waar de plekken schaars zijn en de doorstroming naar reguliere huisvesting gering is. Dit zorgt dus voor veel druk op de maatschappelijke opvang. Het principieel plaatsen van deze hele doelgroep onder de Wmo gaat in tegen rechterlijke uitspraken, waarin de rechter in sommige gevallen oordeelt dat de doelgroep met kinderen zelfredzaam is.
- Wanneer wordt besloten dat het gezin zelfredzaam is en daardoor niet onder de Wmo valt, maar dat de staat wel verantwoordelijk is voor deze groep, is spreiding van de gezinnen onder gemeenten de beste oplossingsrichting. In dit geval kan de opvang van de groep

1

2

3

4

5

een verantwoordelijkheid zijn van het Rijk of de gemeenten. Dit vraagt om het scheppen van een juridisch kader.

- Als wordt besloten dat het gezin zelfredzaam is, niet onder de Wmo valt en de staat niet verantwoordelijk is voor deze groep, moet het gezin zelf zorgen voor een oplossing. Dit betekent dat de gemeenten de huidige ondersteuning voor deze gezinnen niet meer uitvoeren. Het risico is dat in dit geval gezinnen met kinderen op straat komen te staan.

Los van de vraag of de doelgroep onder de Wmo valt, is onze conclusie dat de beste oplossingsrichting is 'spreiding over Nederland' op basis van maatwerk. De ondersteuningsactiviteiten 'landelijk coördinatiepunt' en 'financiële compensatie' kunnen hierbij aanvullend worden ingezet. Er is sprake van ongelijke behandeling, maar dit is te verantwoorden (de gezinnen zijn kwetsbaar en het is onwenselijk dat kinderen op straat slapen).

Als toevoeging kan gedacht worden aan een spreiding met een centrale opvang, echter zitten aan deze centrale opvang meer haken en ogen (aanzuigende werking en praktische uitvoerbaarheid) ten opzichte van "spreiding over Nederland" op basis van maatwerk. Ook is in een eerder Bestuurlijk overleg in mei 2020 uitdrukkelijk uitgesproken dat een landelijk opvang niet aan de orde kan zijn als oplossingsrichting.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat wanneer we spreken van gemeenten in Nederland, we hiermee doelen op de gemeenten in het Europese gedeelte van Nederland.

Welke oplossingsrichting ook wordt gekozen, in alle gevallen is het belangrijk om (nog meer) in te zetten op preventie. Zowel landelijk

maar ook lokaal. Ook het inzetten op vrijwillige terugkeer, in het begin maar ook later in het proces, blijft in alle gevallen van belang. Hierbij is het van belang een eenduidige aanpak te hanteren, waarbij zowel een rol op landelijk als regionaal niveau weggelegd is.

1

2

3

4

5

Bijlage 1. Overzicht respondenten

Naam	Organisatie
Tinus Kamps	Ministerie van BZK
Prescillia van Noort	Ministerie van BZK
Suzanne Verbree-Jongsma	Ministerie van VWS
Imane Tahiri	VNG
Christine Reitzema	Amsterdam
Hélène Bos	Utrecht
Cecilia den Otter	Rotterdam
André Plijter	Groningen
Mieke Noorda	Groningen
Elleke Schoenmakers	Tilburg
Henk Kielenstijn	Tilburg
Rosa Sayaner	Den Haag
Saskia Lekkerkerker	Leiden
Ingrid Linnemans	Leiden
Nienke van der Zee	Haarlemmermeer
Henk Esselink	Haarlem

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

Bijlage 2. Gespreksleidraad

Doel gesprek: nadere verkenning concrete oplossingsrichtingen zelfredzame remigranten gezinnen met minderjarige kinderen die geen huisvesting hebben.

- Vaststellen doelgroep en omvang;
- Aspecten ten grondslag van het probleem, gevoel bij casuïstiek;
- Beeld bij huidige situatie;
- Bespreken oplossingsrichtingen;
- Bespreken uitvoerbaarheid, haalbaarheid en rolverdeling.

Hieronder zijn voor de onderwerpen en vragen opgenomen die aan bod komen tijdens het gesprek.

Definitie doelgroep en omvang

Het gaat in het onderzoek enkel om remigranten gezinnen met de Nederlandse nationaliteit of remigranten gezinnen waar de kinderen de Nederlandse nationaliteit hebben en de ouder op basis van het Chavez arrest het recht heeft om in Nederland te verblijven. De gezinnen moeten aan alle volgende voorwaarden voldoen:

- *Zij willen zich vanuit het buitenland (of vanuit Aruba, Curaçao, Sint-Maarten of Caribisch deel van het Koninkrijk der Nederlanden) in Nederland vestigen;*
- *Ze komen op eigen initiatief en onvoorbereid naar Nederland;*
- *Op basis van de NL-nationaliteit of op basis van het Chavez arrest hebben de gezinnen het recht om zich te vestigen in Nederland;*
- *Er is sprake van één of meerdere minderjarige kinderen;*
- *Zij hebben geen status van evacu  of vluchteling;*

- *Van deze gezinnen is door de gemeente vastgesteld dat ze zelfredzaam zijn en dus juridisch geen aanspraak hebben op voorzieningen in het kader van de Wmo of MO;*
- *Het betreft gezinnen die in Nederland geen huisvesting hebben en die het niet lukt in levensonderhoud te voorzien, die geen sociaal netwerk hebben waar ze gebruik van kunnen maken en daardoor feitelijk dakloos zijn. Er is hierdoor sprake van een schrijnende situatie (kinderen op straat).*

Met betrekking tot 'zelfredzaamheid':

- *Bij deze gezinnen is zelfredzaamheid vastgesteld door de gemeente zoals bedoeld in Wmo 2015, art. 1.1.1: "zelfredzaamheid: in staat zijn tot het uitvoeren van de noodzakelijke algemene dagelijkse levensverrichtingen en het voeren van een gestructureerd huishouden." Gemeenten bepalen wie recht heeft op ondersteuning als sprake is van geen of beperkte zelfredzaamheid. Het gaat dan bijvoorbeeld om huishoudelijke hulp, dagbesteding, een aangepaste woning, een beschermde woonomgeving of maatschappelijke opvang.*

Omvang

- Op basis van de cijfers die KPMG in het voorjaar van 202 heeft verzameld, gaat het in uw gemeente om XXXX gezinnen. Kunt u bevestigen dat al deze gezinnen voldoen aan de definitie zoals deze hierboven is gesteld? En waarop zijn deze cijfers gebaseerd?
- Of: We willen graag inzicht krijgen in het aantal gezinnen. Kunt u inzicht verschaffen in het aantal gezinnen dat voldoet aan de definitie zoals hierboven is gesteld?

1

2

3

4

5

Aspecten van het probleem – gevoel bij casuïstiek

- Waar zit de hulpvraag bij deze gezinnen?
- Is er zicht op de reden waarom de gezinnen hier komen? En de reden waarom de gezinnen niet teruggaan? (geen gebruik maken van een retourticket)
- Waarom is het nu een probleem? Zijn deze gezinnen er altijd geweest?
- Hoe wordt zelfredzaamheid vastgesteld?

Huidige situatie

- Ondersteuning: Wat hebben deze gezinnen nodig aan ondersteuning?
- Welke ondersteuning biedt de gemeente? Wat doet de gemeente al?
- En wat kan de gemeente?
- Hoe ziet de extra inzet/druk eruit bij de gemeente?
- Wat is nodig om dit te kunnen blijven uitvoeren? Welke (financiële) middelen zijn hiervoor nodig?
- Zijn er good practices? Wat zijn de good practices?
- Is het geven van een urgentieverklaring mogelijk voor deze doelgroep?
- Wordt voor deze doelgroep binnen de gemeente een urgentieverklaring afgegeven? Zo ja, hoeveel urgentieverklaringen worden er voor deze doelgroep afgegeven? En hoe is dit in verhouding met het totaal aantal urgentieverklaringen? Wat is een goede proportie?
- In het voorjaar van 2020 is er 200 mln. extra vrijgemaakt voor het oplossen van dak- en thuisloosheid. Dragen deze middelen bij aan een oplossing van het probleem voor deze doelgroep?

Oplossingsrichtingen

- Welke oplossingen ziet de gemeente?
- Wat zijn de neveneffecten, consequenties van gekozen oplossingen?

Uitvoerbaarheid, haalbaarheid en rolverdeling

- Welke rollen hebben de verschillende partijen bij de oplossingsrichtingen?
- Welke acties en randvoorwaarden zijn nodig voor de oplossingsrichtingen? (uitvoerbaarheid)
- Wanneer moeten deze acties uitgevoerd worden op korte en/of lange termijn? (haalbaarheid)
- In welke mate voldoen de oplossingen aan de uitgangspunten (geen aanzuigende werking, geen ongelijke behandeling en gezamenlijke opgave)?

1

2

3

4

5

